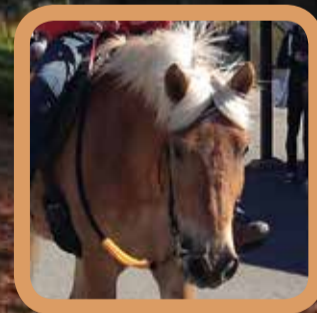

Koroiset

3/2014

Koroinen | Röntämäki | Halinen | Oriketo | Metsämäki

Kullannuppu vieraili Rieskalähteen koulussa s. 3

Piispanmessu Koroisten piispankirkolla s. 5

Maxim valloitti Maarian s. 9

KoroiSet ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa:
vuonna 2014 maaliskuu-, touko-,
syys- ja joulukuussa

Jakelu

5500 kpl, jaetaan kotitalouksiin
ja yrityksiin seuraavissa Turun
kaupunginosissa: Koroinen,
Räntämäki, Halinen, Oriketo,
Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Räntämäki -seura,
Halisten omakotiyhdistys, Ha-
maron pienkiinteistöomistajain
yhdistys ry, Maarian seurakunnan
Itä-Maarian alueneuvosto, Turun
kristillinen opisto, Elävän Kulttuu-
rin Koroinen

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen,
puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Tytti Issakainen

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Martti Hän-
ninen, Tytti Issakainen, Tapio Joki-
nen, Asta Kinghorn, Eija Leino,
Timo Leinonen, Virpi Lummevuo,
Pertti Pussinen, Pirjo Ranti

Toimitus

aineisto@koroinen.fi

Kansikuva

Janne Peltonen: Syysaamu
Halistenkoskella

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muo-
dossa osoitteeseen ilmoitukset@
koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa
ennen lehden julkaisuviikkoa

**Ilmoituksen suunnittelu
ja tekstiladonta**

Ilmoituksen taitto- ja muutostyö:
50 e/tunti, yhden tunnin veloitus on
minimitaksa. Aineisto osoitteeseen
ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään
2 viikkoa ennen lehden julkaisu-
viikkoa.

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki
471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta
sattuneesta virheestä lehden
suurin vastuu rajoittuu ilmoituk-
sen hinnan korvaamiseen. Lehti
ei vastaa virheestä, joka ai-
heutuu esim. puutteellisesta tai
virheellisestä ilmoitusaineistos-
ta, puhelinvälityksessä tapah-
tuneesta väärinkäsityksestä tai
epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1265 e
puoli sivua pysty	1265 e
1/4 sivua	700 e
1/8 sivua	350 e
1/16 sivua	175 e
1/32 sivua	90 e

Alennukset

Vuosialennus 20%
(neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

pääkirjoitus

Asukkaiden voitto

Turun Seudun Energiatuotanto Oy on anonut Etelä-Suomen aluehallin-
tovirastolta Turun jätteenpolttolaitok-
sen toiminnan lopettamista kuluvan
vuoden toukokuussa. Anomuksessaan
Turun Seudun Energiatuotanto Oy il-
moittaa, että polttolaitoksen toiminta
lopetetaan 31.12.2014 ja laitos pure-
taan vuoden 2015 aikana.

Uuden polttolaitoksen rakentamisen
vastustaminen asukkaiden toimesta al-
koi vuoden 2005 syksyllä. Turun kau-
punki piti itsestään selvänä, että van-
han laitoksen paikalle voidaan rakentaa
kolme kertaa suurempi polttolaitos.
Asukkaiden mielestä tämä olisi kaiken
järjen vastaista eivätkä he voineet hy-
väksyä kaupungin suunnitelmia.

Alkoi noin kuuden vuoden eri oikeus-
asteiden kamppailu uuden polttolai-

toksen suunnitelmia vastaan. Asuk-
kaat voittivat kaikissa oikeusasteissa
ja KHO antoi keväällä 2012 lopullisen
kielteisen päätöksen, jossa tode-
taan, ettei vanha polttolaitos sovellu
jätteiden polttamiseen ja että vanhan
polttolaitoksen lupa on voimassa enää
kuluvan vuoden joulukuun loppuun.

Turun kaupungin kiinteistöliike-
laitos järjesti Turun kristillisellä
opistolla 2.9.2014 tiedotustilaisuuden
polttolaitoksen lopettamisesta ja
purkamisesta. Paikalla oli Kiinteis-
tölaitoksen ja Turku Energia Oy:n
edustajia antamassa informaatiota
tulevista toimenpiteistä. Polttolai-
toksella oli tehty haitta-ainekartoitus,
jonka oli tehnyt ulkopuolinen yhtiö
nimeltään Golder Associates. Yhtiön
edustaja oli koulutukseltaan geologi,
joka herätti yleisön joukossa ihme-

tystä, mutta hän vakuutti tehneensä
useita ympäristöllisiä selvityksiä ja
olevansa pätevä haitta-aineita kar-
toittamaan. Selvitys oli erittäin sup-
pea ja herätti yleisön joukossa suuren
määrän kysymyksiä ja lisäselvityk-
siä. Kokouksessa päätettiin kokoon-
tua syksyn aikana uudestaan, kun on
saatu lisäselvityksiä sekä aluehallin-
toviraston päätös.

Kiinteistöliikelaitos on anonut Turun
kaupungin ympäristösuojelusta lupaa
puhtaan betonin murskaamiseen polt-
tolaitoksen tontilla. Tätä vastustettiin
jyrkästi ja tilaisuudessa ilmeni, että
tästä asiasta on tehty muistutus ym-
päristösuojeluun asukkaiden toimesta.
Turun kaupungin rakennusvalvonta
tulee myöntämään varsinaisen pur-
kuluvan ja siihen tullaan pyytämään
myös asukkaiden mielipide aikanaan.

Asukkailla on vielä monta kertaa
mahdollisuus vaikuttaa siihen, mi-
ten purku lopulta tulee tapahtumaan.
Pitäkäämme oikeuksistamme edelleen
voimakkaasti kiinni.

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

tervehdys

Varsin hyvää paikallista kehittämistä maaseudulla ja kaupungissa

Leader-ryhmä on paikallinen maa-
seudun kehittämissyhteistyö, joka
rahoittaa EU:n maaseuturahast-
on kautta yleishyödyllisiä kehit-
tämisen- ja investointihankkeita sekä
myöntää yritystukia. Tavoitteena
on kannustaa maaseudun asukkaita
kehittämään omaa kotiseutuaan, li-
sätä asuin ympäristön viihtyisyyttä ja
yhteisöllisyyttä. Leader-toiminnalla
edistetään myös maaseudun elinkei-
notoimintaa uusien työpaikkojen ja
yritysten luomiseksi. Suomessa toi-
mii kaikkiaan 56 toimintaryhmää,
joista viisi Varsinais-Suomessa.

Varsin Hyvä ry on Turun seudul-
la toimiva Leader-ryhmä. Toimialue-
eeseemme kuuluvat Lieto, Kaarina
(ent. Piikkiön alue, Kuusiston saari),
Turku (Maaria, Paattinen ja Kaks-
kerta), Paimio, Sauvo, Rusko, Rai-
sio (Palovuori, Hauninen), Masku,
Nousiainen, Naantali (Livonsaari
sis. Lempisaaren alue, Luonnon-
maa, Merimasku, Rymättylä, Vel-
kua ja Naantalin vanhakaupunki) ja
Taivassalo. Varsin Hyvän toimialue-
ella asuu n. 80 000 ihmistä.

EU:n ohjelmakauden 2014 –
2020 hanketoiminta käynnistyy vas-
ta vuoden 2015 puolella. Paikallisen
kehittämissuunnitelmiamme ”Yhdessä
vielä enemmän – Ihmisen kokoisia
ja elämänmakuisia hankkeita” pai-
nopistealueet ovat uudistuva asu-

kastoiminta, kehittyvä paikallista-
lous, kulttuuri ja ympäristö sekä
ekologisuus. Tavoitteenamme on
laaja-alainen, sektorirajat ylittävä
yhteistyö, jolla edistetään asukkait-
ten hyvinvointia, paikalliskulttuu-
ria, asuin ympäristöjen viihtyisyyttä
ja ekologisuutta, työllisyys- ja elin-
keinomahdollisuuksia sekä lähide-
mokratiaa. Lisätietoa Varsin Hy-
vän toiminnasta www.varsinyhyva.fi.

Leader-metodia eli paikalli-
sen kehittämisen toimintatapaa ol-
laan levittämässä myös kaupunkien
(Varsinais-Suomessa Turku, Kaa-
rina, Raisio ja Salo) alueille yhteis-
työssä kaupunkiyhdistysten kanssa.
Kansalaistoimijalähtöistä paikallis-
ta kehittämistä kaupungeissa eli ns.
kaupunki-Leader-toimintaa tuetaan
EU:n rakennerahastovaroilla (ESR).

Kaupunki-Leaderin tavoitteet
ovat samankaltaiset kuin maaseu-
dulla painopisteen ollessa sosiaalisen
osallisuuden lisäämisessä ja köyhyy-
den torjunnassa. Tarkoituksena on
aktivoida kaupunkien asukkaita ja
yhdistyksiä, edistää lähidemokra-
tiaa, lisätä yhteisöllisyyttä ja asu-
misviihtyvyyttä sekä tukea työllis-
tymismahdollisuuksia. Paikallisen
kulttuurin ja identiteetin vahvistami-
nen sekä maaseudun ja kaupunkien
vuorovaikutuksen lisääminen ovat
myös tärkeässä roolissa.

Kaupunkien paikallisen kehittä-
misen toimenpideohjelma valmistuu
tänä syksynä ja haku aukeaa näil-
lä näkymin vuoden 2015 keväällä.
Kaupunki-Leader hankkeet ovat pai-
kallisten toimijoiden pieniä projekte-
ja, joita toteutetaan mahdollisimman
kevyellä hallinnolla. Tarkempaa
tietoa kaupunki-Leader-toiminnas-
ta löytyy lähiaikoina myös Turku-
seuran sivuilta www.turkuseura.fi.

Yhteiskunnan ja työelämän muut-
tuvien vaatimusten ristipaineissa on
hyvä muistaa, että pieni on kaunis-
ta ja yksikin ihminen voi vaikuttaa
– etenkin yhdessä muiden kanssa.
Toimitaan lokaalisti, ajatellaan glo-
baalisti ja rakennetaan yhdessä pa-
rempia lähiyhteisöjä!

Syksyisin terveisin
Pia Poikonen

Kirjoittaja on Varsin Hyvä ry:n
toiminnanjohtaja

Halisten alueella tapahtuu!

KKE – Kunnossa koko elämän
-ohjelma tarjoaa Halisten alueella
erilaisia liikuntaa ja kuntoiluun
liittyviä tapahtumia ja retkiä syksyn
sekä talven aikana. Lisäksi järjes-
tetään Turun urheiluliiton tiloissa
Jumppalassa sisäliikunnan iloja.

Keskiviikkoisin klo 10-11 on tar-
jolla Jumppalassa kaikille sopivaa
liikuntaa ja iltapäivisin kävelyä
ja retkeilyä erikseen sovittuina
aikoina. Myös lauantaisin klo 14.00
Halisten koulun pihalta järjestetään
erilaista ulkoiluun ja liikuntaan liitty-
viä tapahtumia. Kaikki tapahtumat
ovat osallistujille maksuttomia.

Lauantaina 4.10.2014 Turun latu
ry järjestää Syyspatikka-retken
Nuuksion Kansallispuistoon luon-
tokeskus Haltiaan. Lähtö klo 7.30
linja-autoasemalta Brahenkadun
puoleiselta tilauspussipysäkillä ja
paluu noin 17.30-18.30. Matkan
hintaa 25 euroa/henkilö sis. kuljetuk-
sen. Sisään pääsyn luontokeskus
Haltiaan jokainen hoitaa itse.
Ilmoittautumiset 3.9.2014 mennessä
Marja-liisa Tuominen 050 395 2569
mais.tuominen@gmail.com. Tie-
dustelut Jaakko Tilli 0400 672 742,
jaakko.tilli@gmail.com

Kullannuppu vieraili yllättäen Rieskalähteen koulun välitunnilla.

Kullannupusta tuli tähti

Rieskalähteen koulun oppilaat kuvasivat Kullannupun seikkailuja Halisten maisemissa.

Keväällä 2014 parisenkymmentä Rieskalähteen koulun 8. luokan viestinnän ja mediakasvatuksen oppilasta kuvasi **Heikki Mikolaa** ja hänen omistamansa **Kullannuppu**-hevosen seikkailuja Halisten maisemissa.

Kavion kopsetta kummuilla

Dokumentin suunnittelu alkoi Heikin luennolla hevosesta: miten sen kanssa tulee toimia, mitä se syö ja miten se liikkuu.

Kuvaus tehtiin Halisten muinaismuistoalueella, Virnamäen kallioilla ja Koroisten kummuilla. Luonto, raitis ilma ja kokemuksellisuus olivat läsnä oppilaiden kuvauksissa.

Hyväntuulinen 8-minuuttinen dokumentti esitettiin koulun

kevätjuhlassa ja julkaistiin youtubeissa.

Hevonen Hesburgerissa

Syksyn uusi viestinnän ryhmä haastatteli kuvauksiin osallistuneita, nyt jo 9.luokkalaisia oppilaita **Nea Bergrothia** ja **Jenna Lehtosta**.

Kuvaajana ja editoijana toiminut Nea kertoi, miten kuvaukset olivat välillä varsin haastavia, koska hevonen ei oikein pysynyt paikoillaan. Hevosen määrääminen tiettyyn kohtaan ei aina mennyt suunnitelmien mukaan, ja otoksia otettiinkin muutamaan otteeseen.

Mieleenpainuvien kohtaus oli, kun hevonen vieraili lounasaikaan paikallisessa Hesburgerissa, jolloin Nupulle kelpasi kuvausten tiimelyksessä ranskalaiset perunat.

Hymyä ja hyvää mieltä

Molemmat – Nea ja Jenna – pitivät Nupun luonteesta, joka ilmeni muun muassa lievästi äkkikipakaisuutena.

– Hienoa oli havaita ihmisten hymyilevä, positiivinen suhtautuminen, kun kuvasimme hevosen liikkumista ja puuhastelua, kuvaajat kertoivat.

Koulutyönä kuvatun oppilasvideon lähtökohtia oli uskalluksen, hyvän mielen ja iloisten asioiden esiintuominen lopputuloksessa.

Video on katsottavissa Rieskalähteen kuvataiteen youtube-sivulta (hakusana: rieska kuvis).

Teksti ja kuva: Tommi Ranti
Haastattelu: Rieskalähteen koulun syksyn viestinnän ryhmä

Sirkuskärpänen puraisi Halisissa

Halisten nuoret kokeilivat viime kesänä taitojaan lähiösiirrossa.

Monelle lapselle ja nuorelle kesäloma ei tarkoita pelkkää mumolaa ja matkailua. Mökkeilyn sijaan lomakuukaudet saatetaan viettää vain kotikulmilla hengaten. Samaan aikaan harrastukset ovat tauolla ja vanhemmatkin saattavat puurtua töissä.

Jos ympäristön virikkeet ovat päivästä toiseen samat leikki-paikat ja ostarin käytävät, niin tylsyyden välttäminen voi olla todella vaikeaa.

Nuoret ja vaarit innostuivat

Vuoden 2013 kesällä Turun kaupungin EVIVA-ohjelma järjesti yhdessä SirkusUnionin ohjaajien kanssa Pansiossa lähiösiirrossa.

Kesän aikana sirkusohjaajat ajelivat sirkusvälineiden kanssa Pansion koulun ja nuorisotalon liepeille – mistä ikinä nuoria sattuivatkin löytämään – ja pistivät sirkustunnin pystyyn ilman lukkoon lyötyä aikataulua tai sen suurempaa ennakkotiedottamista.

Sirkuksen suosio ylitti kaikki odotukset: ensimmäisen päivän jälkeen nuoret olivat jo valmiina odottamassa ja olivat houkutelleet mukaan myös kavereitaan.

Osallistujien joukko kasvoi päivien mittaan, ja oli hienoa huomata, että toiminta ei kiinnostanut ainoastaan lapsia ja nuoria, vaan joukkoon eksyi myös paljon aikuisia sekä vanhurskia.

Halislaiset sirkustelemassa

Edellisen vuoden hyvistä kokemuksista innostuneina lähiösiirrossa päätettiin kokeilla tänä kesänä myös Halisissa. Helteinen heinäkuu valittiin ajankohdaksi, koska silloin suurin osa kaupungin nuorille suuntaamista palveluista oli kesätauolla.

SirkusUnionin ohjaajien avuksi saatiin Q-vuoren nuorisotalon työntekijöitä. Sana laitettiin alueella kiertämään ja facebookin kautta tiedotettiin toiminnan alustavista aikatauluista sekä koordinaateista.

Halisissa sirkuspakettiauto ajeli neljän viikon ajan neljänä päivänä viikossa ympäri lähiötä etsien sirkuksesta kiinnostuneita nuoria, lapsia tai perheitä.

Sirkustempuili käynnistettiin nopeasti ja vaivattomasti heti, kun sopivia ”uhreja” sattui kohdalle. Pakettiautosta sai lainaksi sirkusvälineitä ja ohjaajat myös neuvoivat erilaisten tempujen tekemisessä. Osallistuminen oli maksutonta ja tempujen oppiminen oli helppoa. Innokkaita sirkustelijoita oli kesän aikana useita kymmeniä.

Turun kaupungin näkökulmasta Halisten lähiösiirrossa oli onnistunut kokeilu. Sirkustoimintaa halutaan jatkaa Turussa ensi kesänäkin.

Lähiösiirrossa vaikuttaa

Lähiöissä asuu paljon nuoria, jotka eivät syystä tai toisesta aktiivisesti hakeudu harrastusten ja palvelujen pariin. Vapaa-aikatoimialan EVIVA-ohjelman tavoitteena on houkutella kaupun-

gin vapaa-ajanpalveluiden pariin entistä enemmän kaupunkilaisia ja samalla synnyttää uudenlaista kaupunkikulttuuria. Lähiösiirrossa helposti lähestyttävä toiminta on omiaan tähän tarkoitukseen, sillä sen avulla tavoitetaan kaikenikäisiä ja erilaisen taustan omaavia nuoria.

Lähiösiirrossa idean taustalla on valtakunnallinen Vaikuttava Sirkus -hanke, jossa useat kaupungit ja sirkusryhmät ovat kehittäneet yhdessä erilaisia sosiaalisen sirkuksen toimintamuotoja.

Sosiaalinen sirkus tarjoaa kohderyhmilleen merkityksellisiä ja voimauttavia kokemuksia, jotka kehittävät sekä yksilöllisyyttä että yhteisöllisyyttä ryhmässä toimimisen avulla. Sirkuksen monipuolisuus ja kielettömyys antavat mahdollisuuden työskennellä myös sellaisten erityisryhmien kanssa, joille muut taide- muodot eivät ehkä avaudu.

Sosiaalinen sirkus sopii erityisen hyvin lapsille ja nuorille, joilla on erityistarpeita oppimisessa, liikkumisessa tai sosiaalisessa kasvussa. Turussa sosiaalisen sirkuksen ryhmiä pyörittävät ainakin Seikkailupuisto sekä SirkusUnioni.

Jos sirkuskärpänen ehti kesän aikana puraista, niin sirkusnätkää voi onneksi tyydyttää talven aikana Q-vuoren nuorisotalon sirkusryhmässä, josta lisätietoa löytyy nuorisotalon www-sivuilta sekä Vaihda vapaalle Nummi-Halisissa facebook-sivuilta.

Toni Ekroos
Vapaa-aikatoimen
EVIVA-hankekoordinaattori

Lähiösiirrossa kierteli viime heinäkuussa Halisissa. Halukkaat pääsi kokeilemaan sirkustaitoja. Sirkuskeilat lentelevät pian ilmassa.

Kaupunkiviljely kunniaan

Kaupunkiviljely tarkoittaa ruoan kasvattamista kaupungeissa. Sitä on mahdollista harjoittaa pihalla, parvekkeilla, sisätiloissa ja katoilla.

Kaupunkiviljely on viime aikoina saanut innoitusta muun muassa ilmastonmuutoksen torjunnasta, sillä se on ekologista, kun ruokaa ei tarvitse tuoda kaukaa. Kaupunkiviljelyä harjoittaa maailmanlaajuisesti noin 800 miljoonaa ihmistä.

Ympärivuotista kaupunkiviljelyä voi harjoittaa sisätiloissa. Sisätiloissa kasvatustekniikoina voidaan käyttää kasvihuoneissakin hyödynnettyä vesiviljelyä. Sisätiloissa tarvitaan myös kasvivalaisimia, kun satoa halutaan tuottaa ympärivuotisesti.

Oikea ruoka kasvatetaan kestävin luonnonmenetelmin; lähellä ja rakkaudella vaa-

lien. Kaupunkiviljely on osa ruuantuotannon muutoksen suuntausta hajautettuun ja vähemmän öljyriippuvaiseen suuntaan.

Hedelmäbulevardit kaupunkeihin

Tulevaisuudessa kaupungit vihertävät katopuutarhoineen, hedelmäbulevardeineen ja marjapensaspuistoineen. Vuoteen 2030 ulottuvissa visioissa joka talon pihalla on yhteisöllinen laariviljelmä, jolloin lapsetkin oppivat, mistä ruoka oikeasti tulee ja miten se kasvatetaan.

Lähirooka ja yhdessä tekeminen ovat uusia ja kuuminta trendiä. Kaupunkiviljely vastaa molempiin tarpeisiin. Se on monella tapaa hieno keksintö tehdä kaupunkia ja omaa tonttiaan viihtyisämmäksi. Se sopii sinnekin, missä tilaa ja maata on vain vähän. Tämä

palstaviljelyn urbaani ja moderni jälkeläinen on hauskaa, ekologista ja esteetöntä.

Viljelyn riemua tunteakseen ei enää tarvitse ”ryömiä” maassa, vaan laarin lähellä työskentelytaso on jäykillekin selälle sopiva ja passaa myös pyörätuolissa istuvalle. Ja jos käyttää kompostilaitoksessa muhitettua uutta multaa, ei viljelmälle tule myöskään rikkaruohoja.

Oman maan makoisat antimet

Syksyllä sitten korjataan satoa ja nautitaan omien kätten töistä – jos ilmat ovat olleet suosiolliset valon, ilmanalan ja kastelun suhteen.

Voi, kuinka oman puutarhan antimet maistuvat paremmilta suoraan marjapensaista ja omenapuista, salaateista, tomaateista ja kurkut omasta kasvihuoneen laareista ja yrtit savi-

ruukuista!

Puutarhassa puuhatessa myös mieli virkistyy ja monet vaivat unohtuvat. Talvella antimia maisteltaessa mehuissa ja hilloissa maistuu eletty kesä.

Miksi et sinä tulisi tekemään kaupungistasi keitaita? Kaikki on mahdollista, jos vain sitä haluamme. Kaupunkiviljelyn aloittelijalle voi apua olla saatavilla – ihan vaikka naapurissa, aidan takaa.

Sadokasta syksyä!

Riitta Karjalainen
Turun kaupunginvaltuuston varavaltuutettu
Nukko, Nummenpakan Vanhempain yhdistyksen johtokunnan varapj

Seurakuntavaalit 2014

Usko hyvän tekemiseen

set luovat valitsijayhdistyksiä omien taustojensa muodossa tai rakentavat yhdistystensä ideologian aivan uudelle pohjalle. On hienoa huomata, että ihmiset ovat kiinnostuneita seurakuntien toiminnosta ja meihin luottamushenkilöihin ollaan paljon yhteydessä tapaamisissa, viestiyhteyksin tai vaikka marketissa ostostentton lomassa.

Vaikuta hyvään tulevaisuuteen

Tämä syksy on taas juuri sitä oikeaa aikaa, jolloin jokainen voi vaikuttaa seurakunnan tulevaisuuteen. Äänestämällä voi vaikuttaa jokainen seurakuntalainen, joka täyttää kuusitoista vuotta viimeistään 9.11.2014.

Ehdokkaaksi voi seurakunnan jäsenenä 15.9.2014 oleva henkilö asettua haluamassaan valitsijayhdistyksessä. Ehdokkaan on täytettävä kahdeksan-

toista vuotta viimeistään 9.11.2014.

On ollut miellyttävää havaita, että nuoret ovat kiinnostuneita seurakunta-asiasta. Meitä kaikenikäisiä tarvitaan silloin, kun olemme päättämässä yhteisistä asioista.

Toiminta, varojen käyttö, työsuhteet...

Mitä luottamushenkilöt sitten tekevät ja mistä he päättävät?

Periaatteena on kaikessa seurakunnan toiminnassa se, että luottamushenkilöt toimivat tehtävänsä mukaisesti seurakuntalaisten edustajina. Palkatut työntekijät seurakunnissa valmistelevat kaikki asiat päätöksiä varten kirkkoherran johdolla, ja sen jälkeen seurakuntaneuvostossa pohditaan ja tehdään päätökset. Kirkkovaltuustoon tulevat asiat valmistelevat seurakuntayhtymän yhteiset virkamiehet, ja kirkkoneuvoston esityksestä

tehdään sitten päätökset.

Päätettävät asiat ovat seurakunnissa mitä moninaisemmat. Tietysti yhtenä suurena asiana kaikkialla on varojen käyttö. Siihen niveltä suoraan henkilökunnan palkkaaminen ja muu seurakunnallinen toiminta. Näiden asioiden kanssa luottamushenkilöt saavat askaroida varmasti joka kokouksessa.

Mielestäni luottamustoimissa on erityisen palkitsevaa se, että saa olla neuvottelemassa lapsityöstä, nuorisotyöstä, lähetystyöstä, vanhustyöstä, kaikesta avustustyöstä, diakoniatyöstä, musiikkityöstä ja kaikesta muustakin yhteisestä.

Tärkeimpänä asiana on kuitenkin aina muistettava jumalanpalvelustyön merkitys meidän kaikkien hengelliseen hyvinvointiin.

Tässä ovat ”pähkinänkuoressa” ne asiat, joita on hyvä pohtia seurakun-

tavaalien alla. Asettukaa ehdolle ja kantakaa oma kortenne kehoon yhteisen hyvän puolesta ja

MUISTAKAA ÄÄNESTÄÄ
– JOKAINEN

sillä vain siten Te voitte henkilökohtaisesti vaikuttaa hyvän leviämiseen seurakuntayhtymässä.

Maarian vaalilautakunnan puolesta
Pentti Korhonen

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappalevarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormaus • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. 02 242 6416 Fax 02 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

KAAJAN KONELIIKE

PALVELEVA KONELIIKE
VUODESTA 1956

Pienkonekorjaamomme huoltaa lähes kaikki merkit

www.kaajankoneliike.com kaajan.koneliike@gmail.com
Vanha Tampereentie 205, 20380 TURKU Puh. 02 255 0452

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
  - OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
  - MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!
- TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 12–20, su 12–20

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. 02 253 9564

HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. 02 2539 331

Pertti Pussinen

Puhallinorkesteri SUMU säestää yhteislaulutilaisuutta Maarian pappilan pihapiirissä.

Maarian pappilassa ja Koroisten niemellä Suloista suvea viettämässä

Pertti Pussinen

Katolinen piispanmessu Koroisten niemellä kokosi runsaasti osallistujia piispanmessuun.

Sirkka Vehanen

Perinteiseen Koroisten kesähartauteen pääsee polkupyörillä tai kävellen.

Maarian pappilan historiallinen pihapiiri on koonnut kesän aikana satoja ihmisiä seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin.

Kesän aloitti Kepeästi kesään -yhteislaulutilaisuus, jossa oli mukana kappalainen Mikko Laurén ja laulujen tahdittajana puhallinorkesteri SUMU.

Juhannusaattona Maarian kirkko tuli täyteen laulajia Kansanlaulukirkkoon, jonka toimitti kirkkoherra Katri

Rinne. Kesäkesän juhla jatkui pappilan pihapiirissä.

Elokuussa sää suosi Maarian pappilan pihaseuroja, jossa puhuivat Eetu Myllymäki, Vesa Siltala ja Timo Rantala.

Ikimuistoinen hiljentymispaikka

Kesäkuun alussa Koroisten niemellä muistettiin katolissa piispanmessussa 500 vuotta sitten autuaaksi julistettua keskiajan suurta kirkonmies-

tä, piispa Hemminkiä. Messun toimittivat piispa Teemu Sippo SCJ ja kirkkoherra Peter Gebara SCJ katolisesta kirkosta.

Perinteinen Maarian seurakunnan Koroisten kesähartaus vietettiin kesäkuussa. Kappalainen Mikko Laurén puhui ja juontajana oli Mika Ketola.

Pertti Pussinen

Levollisesti Linnasmäessä!

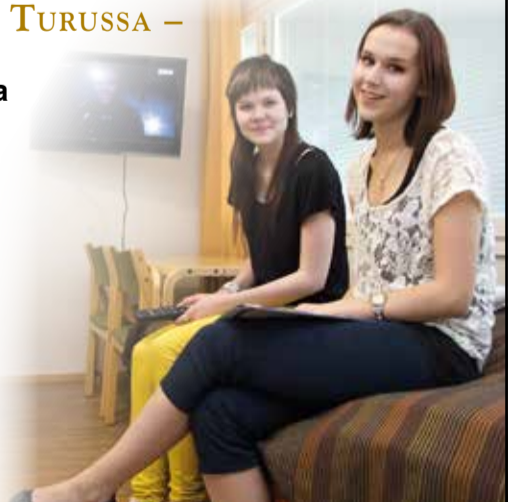
– EDULLISTA MAJOITUSTA TURUSSA –

Hostelli- ja hotellitasoista majoitusta rauhallisella, luonnonkauniilla ja historiallisella paikalla.

Kuntopolulle pääsee piha-alueelta, asiakkaille tarjolla maksuton sauna ja uima-allas sopimuksen mukaan.

Runsaasti paikoitustilaa, hyvät joukkoliikenneyhteydet.

Ryhmille erikoishinnat, tarjouspyynnöt: kokouspalvelut@linnasmaki.fi

Kokoushotelli Linnasmäki • Lustokatu 7, 20380 Turku
p. 040 710 4488 • kokouspalvelut@linnasmaki.fi
www.linnasmaki.fi

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUA
JOKA TALON TARPEISIIN

- HUOLTOTYÖT
- SIIVOUKSET
- ULKOALUEIDEN HOITO
- HARJAKONEPALVELU
- PÄIVYSTYKSET
- SIJAISUUDET

PÄIVYSTYS
24h

TURUN KIINTEISTÖÄSSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU Fax 02 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi www.kiinteistoassa.fi

Suuria ja pieniä saaliita Aurajoesta

Onnekkaita onkijia nappasivat ahvenia, lahnoja, särkiä ja vastarannan kiiskiäkin onkikisassa Aurajoen rannalla Halisissa kesäkuun seitsemäntenä päivänä. Parhaasta saaliista kisasi mukavassa hengessä lähes neljäkymmentä aikuista ja kolme nuorta. Kilpailun järjesti Turun Kala ja Erä yhteistyössä KoroiSet-lehden kanssa.

Onkikilpailussa oli neljä sarjaa. Tässä ovat sarjojensa voittajat:

Nuorten sarja:

- I Jere Saarinen, Kiskon KK, 1 779 g
- II Eerik Korpelainen, TKjaE, 161 g
- III Airimo Korpelainen, TKjaE, 17 g

Naisten sarja:

- I Leena Fagerström, Kiskon KK, 2 563 g
- II Eira Turkka, KUK, 2 219 g
- III Vuokko Sirkiä, TUK, 1 550 g

Miehet, yleinen:

- I Timo Turklin, NSUK, 3 690 g
- II Jarmo Niitynperä, Kiskon KK, 3 223 g
- III Jukka Aunela NSUK, 1 926 g

Miehet, veteraanit:

- I Asko Korsman, NSUK, 4 050 g
- II Toivo Kinnunen, TKjaE, 3 711 g
- III Pertti Eskelinen, Onki 86, 3 091 g

Kilpailijat sekä Turun Kala ja Erä ry lähettivät KoroiSet-lehden päätoimittajalle Tapio Jokiselle kiitokset onkiharrastuksen arvokkaasta tukemisesta, joka mahdollisti taas kilpailujen järjestämisen.

Halisten vesilaitosmuseo

Paikallishistorian helmi Aurajoen varrella

Turun vesilaitosmuseo jatkaa aukioloaan läpi syksyn.

Vesilaitosmuseo on Halistenkosken kätketty museohelmi. Nyt ainutlaatuinen museo kutsuu suurta yleisöä.

Turun vesilaitosmuseo on sijainnut Halisten vesilaitoksen vanhassa päärakennuksessa yli 15 vuotta, mutta on silti harmillisen huonosti tunnettu jopa turkulaisten keskuudessa. Tämä johtune ainakin osittain siitä, että museo on aiemmin ollut avoinna vain ryhmille tilauksesta. Lisäksi museolla on vietetty Avointen ovien päiviä muutaman kerran vuodessa, esimerkiksi Maailman vesipäivänä ja Turun päivänä.

Tänä kesänä turkulaisten avautui kuitenkin mahdollisuus tutustua vesilaitosmuseoon aina kerran kuussa. Museo kiinnostikin kävijöitä ja avoinna pitoa on päätetty jatkaa läpi syksyn.

Alansa ainoa museo Suomessa

Suomen ainoa vesilaitosmuseo ylläpitää Turun vesiliikelaitos ja toiminnasta vastaa Aurajokisäätiö.

Museon tehtävä on tallentaa ja säilyttää turkulaiseen vesilaitostoimintaan liittyvää kulttuuriperintöä.

Museo koskettaa meitä kaikkia, sillä vesilaitos takaa päivittäin puhtaan juoma- ja talousveden meille kaikille. Moni turkulainen on saanut talousvetensä aikanaan juuri Halisten vesilaitokselta.

Nykyään Halisten vesilaitoksella puhdistettua Aurajoen vettä ei Turussa enää pääsääntöisesti juoda, sillä sen toimittaminen on päättynyt joulukuussa 2013. Halisten vesilaitos toimii kuitenkin edelleen varavesilaitoksena.

Sata vuotta puhdasta vettä

Vesi on ihmisille välttämättömyys. Puhdas juoma- ja talousvesi sekä niiden riittävyys saattaa helposti olla nyky-päivän ihmisille itsestäänselvyys. Reilu sata vuotta sitten asiat olivat kuitenkin toisin.

Vielä 1900-luvun alkuvuosina Turussa ei ollut vesilaitosta, joka olisi puhdistanut ja toimittanut kaupunkilaisille vettä. Vesi haettiin kaivosta ja kannettiin ämpäriä kotiin. Vesipula ja saastunut kaivosvesi olivat yleisiä ongelmia kaupungissa.

Tilanne muuttui vähitellen, kun Turkuun valmistui ensimmäinen vesilaitos, Kaarningon pohjavesilaitos, vuonna 1903.

Tutustu juomavesi tarinaan

Halisten pintavesilaitos valmistui 20 vuotta myöhemmin Halistenkosken rannalle. Vesilaitosalue puettiin 1920-luvun klassismia edustavaan asuun.

Entisessä päärakennuksessa puhdistettiin ja analysoitiin Aurajoesta otettua raakavettä 1950-luvulle saakka, jon-

ka jälkeen toiminnot siirtyivät vähitellen vesilaitoksen uusiin tiloihin.

Vuonna 1998 päärakennuksen tiloissa avattiin museo, joka esittelee turkulaisen juomaveden tarinaa. Vesilaitosmuseo on osa Turun ja turku-

laisten historiaa.

Lämpimästi tervetuloa tutustumaan museoon kuluvana syksynä!

Liisa Mäkitalo
Turun vesilaitosmuseo

Vesilaitosmuseo esittelee turkulaisen vesihuollon historiaa.

kukkakauppa
NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 02 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

WP KATSASTUS

TERVETULOAA KOTIMAISALLE KATSASTUSASEMALLE

HENKILÖ-JA PAKETTIAUTOJEN MÄÄRÄAIKAIS-KATSASTUS 42€

+ mahdolliset päästömittaukset:
Bensa 15€, OBD 10€ ja diesel 25€.
(mahdollinen jälkitarkastus 10€)

WP-Katsastus Oy

Tuulissuontie 34, LIETO, puh. (02) 436 4300
www.wp-katsastus.fi

Av. ma-pe klo 8-17

APTEEKKI

NUMMENMÄEN APTEEKKI Hämeentie 24, 20540 Turku

CC-Timo Newton-Syms

Pimeänä kostean lämpimänä elokuun alun yönä 1995, kun palasin kotiini iltarimpsalta, oli pakko pysähtyä jyrkille ki-virapuulle, ennen kuin loikin alaovelle ja sytytin rappuvalon tulijoille yön ajaksi. Laattakivirapuilla loisti viisi pientä kelmeää, vihertävää valoa, välillä sammuen ja taas syt-tyen. Kiiltomatoja! Voi, miten kivaa, pitkstä aikaa, teitän vielä näkyy loppukesän yössä loistamassa.

Toukat vilkuttelevat noin 20 sekuntia kerrallaan alapään alta tulevalle valolla, mutta kuitenkin niin kauan, että sen hyvin näkee ja voi jopa tarkkasilmäinen nähdä vilkuttelijankin, jos maltaa pysähtyä ja olla hiljaa paikallaan.

Kuudes mato loistikin siten koko ajan heikosti ja himmeni korkeintaan. Olikohan toukka sairas, vai mikä sitä vaivasi?

Viimeksi näin massoittain kiiltomatoja 1960 Luonnonmaalla, kun kuskasin vanhalla naistenpyörällä hel-luani iltarimpsalta kotiinsa. Käköläntien oja oli matoja aivan täynnä kuin tähtitaivas pieniä tähtiä, välillä syt-tyen

ja sammuen. Unohdin koko saattohomman, kun ihastelin toukkien vilkuttelua, mutta armaani halusi kotiinsa, eikä auttanut kuin polkea pyörää upottavalla soratiellä Käkölään päin.

Otin viallisen madon rapulta mukaani sisään keittiön pöydälle, valkealle paperille, että voin sitä isonnuhlasilla tarkistaa. Pinsetit myös lääkekaapista esiin ja pieni pensseli, jolla sai toukkaa käännettyä pöydällä. Taskulamppu oli lisävalona valaisemassa pitkin pöytää, jos voin tehdä jotain toukan hyväksi.

Toukka kiersi ympyrää paperilla – siis toisen puolen kolme jalkaa olivat jotenkin kiinni toisissaan. Kaikki oli tallella mutta yhteen liimaantuneena. Toisen puolen jalat toimivat ja siksi toukka kiersi ympyrää yrittäessään päästä pois tohtorin pöydältä.

Painoin pensselillä madon paikoilleen ja erittäin varovasti yritin pinsetillä irroittaa jalkaparin toisistaan, tuumien että jos en tässä onnistu, niin menen työpaikalle laboratorioon mikroskoopin alle synnä-

mään, miten pienet koivet on yhteen ryytyneet.

Sain kuin sainkin irrotettua noin neljä millimetriä pitkän jalan erilleen ja sitten vielä toisen jalan, joka sekun onnistui ilman, että tarvittiin voi-makeinoja.

Kivusta en tiedä, mitä potilaalla oli, mutta kävely pöydällä sujui heti paremmin kuin ennen 'kirurgin' käsittelyä, suoraan tiskirätin alle, jota olin käyttänyt leikkauspöytänä, että se on vähän pehmeämpi kuin pelkkä pöytälankku.

Kiiltomadoilla uros liitelee taivaalla ja seuraa vilkuttelijoita maan pinnassa. Siis lentokyvottomät lyhtymadot ovatkin kaikki naaraita. Naaraat odottavat ylkää ylhäältä ja saavatkin kaiketi, jos valomerkki on oikea, mutta potilaani olisi kylä jäänyt ilman, siksi heikkoa oli vilkutus ja ilman pauseja.

Kannoin potilaani samalle rapulle ulos, josta sen olin ottanutkin, siskojensa lähelle, ja päätin vielä tulla myöhemmin ennen sänkyyn menoa tarkistamaan, sujuuko vilkuttelu ope-raation jälkeen.

Tunnin perästä menin py-

jamassa seuraamaan tilannetta rapuille, josta olin jättänyt pihavalon pois. Kaikki kuusi matotyttöä vilkutteli eri tahtiin ylös lehvien läpi taivaalle. Toivottavasti ylkä ilmestyi myöhemmin. Ilma oli lämmin, kostea ja pimeä, kuten pitääkin kiiltomatojen häyönä.

Arno Kasvi

Kirjoittaja on Ruissalon kasvitieteellisen puutarhan ylipuutarhuri emeritus

Kiiltomato.

Lyhtyjä Ruissalon yössä

HUIPPUTARJOUKSI!

www.rinta-jouppi.com

 ja www.auto.fi

yli
2500
vaihto-
autoa

yli
350
matkailu-
ajoneuvoa

Kaikista voit tehdä kaupat myös meillä. Tervetuloa!

TURKU, Piiskakuja 10
puh. 020 777 2430

Netissä yli 2500 ajoneuvoa:
www.rinta-jouppi.com
tai www.auto.fi

AVOINNA

MA-PE 9-18, LA 10-15

Rinta-Joupin Autoliike

Puhelun hinta 0207-alk. numeron lankapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 7 snt/min (alv 23%), matkapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min (alv 23%)

Meille on helppo tulla

Raunistulan Apteekki

P Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä

♿ Invapaikka, pyörätuoliluiska ja automaattiovet

Avoinna: arkisin 9-19 ja lauantaisin 9-15

Autistenkatu 1, Turku (Satakunnantien varrella)
www.raunistulanapteekki.fi

PARTURI
KAMPAAMO

Punatukka

Avoinna:
ma-ti-to-pe 9-17
ke 10-19
la 9-14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02 2370 656
Gsm 040 5112 313

Opiskelijat
-10%
lokakuun
ajan!

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

Sahaus-
palvelu

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinna ark. 8-17

Värikäs HaliSilta veti väkeä

HaliSilta-riehassa maalattuja kiviä löytyy ympäri Halista. Maalauksen organisoivat kaupungin vapaa-aikatoimiala.

Pirjo Ranti

Toukokuun 15. päivänä Halisten koulun pihalla vietettiin jo perinteeksi muodostunutta HaliSilttaa. Kevättriehan ohjelmassa oli niin tanssia, sirkusta ja ponijalua kuin kirppareitakin.

HaliSillassa Maahanmuuttajien pöydältä myytiin makoisia leipomuksia ja ohjekirjoja niiden valmistamiseen. Puffetin letut ja Yhteisvastuu-makkarat tekivät kauppansa.

Juhlapuheen piti kotiseutuneuvos **Markku Monnonen**. Vuoden Halisakka-tittelin sai **Raili Kauhaniemi** ja Halisukoksi valittiin **Jaakko Laine**. Tapahtuman järjesti Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry yhteistyökumppaneineen.

Timo Leinonen

Koulun piha täyttyi kevättriehaan osallistuneista halislaisista. Väkeä riitti sekä kirpputoripöytien että koulun vanhempainyhdistyksen puffetipöytienkin ympärille.

Timo Leinonen

Timo Leinonen

Timo Leinonen

Halisten koulun piirustuskilpailun palkintojenjaon suorittivat Tapio Jokinen ja Pirjo Ranti Halinen-Räntämäki ry:stä. Piirustuskilpailu on vuosittain jatkuva perinne ja sitä odotetaan innolla.

Pirjo Ranti

Ponijalun riemua.

Illan musiikista huolehtivat Jarmo "Juke" Lehtelä kitaroineen ja Riku Stenroos.

Pojat odottamassa pelivuoroa

Halisten ja Koroisten kaupunginosaviikko Hyvää mieltä ja kuntoa

Halisten ja Koroisten kaupunginosaviikon aikana taiteiltiin tempuradoilla, viisastuttiin retkillä, tutustuttiin hyötykasveihin, jumpattiin pihalla ja musiikki soi.

Elokuinen Halisten ja Koroisten kaupunginosaviikko korosti yhteisöllisyyden, liikunnan ja ulkoilun merkitystä osana hyvinvointia. Ohjelmassa oli talkoita pitkin viikkoa Koroisissa ja Halisissa. Kuntoa oli mahdollisuus kohentaa esimerkiksi pihakuntoilun, pihajumpan, kunto- ja elämäntapaneuvonnan tai jalkapallon kautta.

Lapsille oli ohjelmaa mm. luontopolkujen, tempuratojen ja taitoajotapahtuman merkeissä. Vanhemmille oli kävelyretkiä, kuntokolmista ja makkaranpaistoa. Viikolle mahtui myös permakulttuurin opastusta, kierrätystä ja elävää musiikkia. Halisen ja Koroisen

kaupunginosaviikko järjestettiin 18.-24. elokuuta.

Retki Ristimäen kirkon kaivauksille

Halisten ja Koroisten kaupunginosaviikko järjestettiin sateisissa merkeissä, mutta Turun latu ry:n järjestämälle pyöräretkelle osallistui kuitenkin muutamia osallistujia. He ajoivat Kärämäen Prismalta Koroisten kautta Halisiin noin 8,5 kilometriä.

Pyöräretki oli onnistunut ja osallistujat tulivat Legaatin kujan kerhuhuoneelle vielä mehulle ja Turun seudun jätehuollon kierrätysneuvontapisteeseen kokeilemaan omia kierrätystaitojaan.

Paremmalla säällä lähdettiin keskiviikkona Ravattulan Ristimäen kirkon raunioille kävelen Halisten koulun pihalta. Mukava kävelyretki toi paljon mukavia keskusteluja Ravattulan alueen historiasta ja kirkon raunioista. Takaisintulomatkal-

la käytiin vielä Pähkinämäen hautaröykkiöllä. Matkamuis-tona saatiin esite kirkon historiasta ja tutkimushankkeesta.

Sovittiin, että tehdään uusi retki kirkon raunioille niin, että saadaan myös ajanmukainen esittely hankkeesta ja kirkon kaivauksista. Uusi retki on sovittu Maarian seurakunnan kanssa järjestettäväksi syyskuussa 10.9.2014 klo 16.30. Lähtö on Halisten koulun pihalta ja opastettu kierros on Ravattulan Ristimäen raunioilla klo 17.00. Retki on kaikille osallistujille maksuton.

Luontopolkuja ja pihajumppaa

Kaupunginosaviikolla järjestettiin myös talkoilla tehty luontopolut niin Halisiin kuin Koroisiin. Halisissa luontopolun aiheina olivat Suomen luonto ja metsän eläimet. Koroisissa taas oli 70 eri kasvin tunnistamiseen tehty luontopolku.

Muita ohjelmia viikolla jär-

Pertti Keihäs laulatti maarialaisia yhteislauluilla Jäkälän nuorisotalolla.

Elokuus tapahtu Maarias kaikellaist

Puutarhakonsertin esiintyjä: laulaja-runonlausuja Eira Tähtinen, Tampereen filharmonisen orkesterin konserttimestari, viulisti Anton Chaussovsky, Maxim Larionov, alttoviulisti Oleg Larionov Turun filharmonisesta orkesterista, pianisti Maria Kamchilina-Larionova ja baritonitähti Ivan Sapunov.

Nuori taiteilija Maxim Larionov, 8, soitti äitinsä Maria Kamchilina-Larionovan säestyksellä. Maxim voitti pääsiäisen tienoilla New Yorkissa ikäluokkansa maailmanlaajuisessa viulistikilpailussa.

Maarias eletä viäl – vaik turkulaissi ollanki ku liittytti Turkku. Elokuus sattu ja tapahtu Maarias kaikellaist. Kaupunki-osaviikkoki oli, juhliitti ja lauletti ja paseroitti luannos, opitti uusi asioi, siunatti satoi ja tiäs mitä viäl... Kato kuvii ni tiärät.

Teksti ja kuvat: Päivi Eskola

Muistojen Paimalan Wanha Koulu -tilaisuudessa Mauri Kivelä (vas.) kertoi kirjastaan Ihmisiä Saramäessä. Tänä kesänä alkuperäisen Paimalan koulun – nykyisin Wanhat Kupit – oppilaat kerääntyivät jo kymmenennen kerran iloitsemaan toistensa seurasta. Helle pakotti puutarhakutsulaiset sisätiloihin.

Maarian kaupunginosaviikon konsertit ja kulttuuritilaisuuksia pidettiin Myllyojan talolla, joka on yksityiskoti.

jestettiin Koroisissa Turun polkupyöräilijöiden ja Turun ladun Liikennesääntöluento, jossa käsiteltiin kaupunkipyöräilyyn liittyviä sääntöjä sekä Halisissa pihakuntoilua, pihajumppaa ja kuntokolmista makkaranpaiston kera.

Valitettavasti sade haittasi koko viikon ulkoiluun liittyviä ohjelmia, mutta olimme pyrkineet järjestämään kaikille jotain mukavaa mahdollisuutta liikunnan ja kuntoilun parissa.

Maistiaisia pihalta

Lauantaina Legaatinkujan pihalla järjestettiin Permakulttuurin opastusta sekä esiteltiin pihan hyötykasvien kasvatusta.

Osallistujat saivat pihan sadosta kurkkuja ja raparpereja sekä lisäksi he saivat tehdä oman hedelmäpuukilnan kotiin vietäväksi. Kilta rakennettiin ruukkuihin, joihin tuli hedelmäpuun lisäksi tilliä ja persiljaa juurelle.

Elävän kulttuurin Koroinen ry:n järjestämä Kristiina Annalan opastus oli mielenkiintoinen ja paljon tietoa antava kaupunkiasumisen pihan hyötykäytöstä kaikkien iloksi.

Todistuksia taitojasta

Turun latu ry järjesti lauantaina polkupyörän huoltoa ja lasten taitoajotapahtuman.

Polkupyöriä huollettiin kumeja pumpaamalla, ketjuja rasvaamalla ja ajoasentoja säätämällä. Lasten taitoajon osallistujille jaettiin Kaupunginosaviikolla todistus yli muutamalle kymmenelle. Lapset saivat ohjeita myös liikennesääntökyselyssä ja ajaran radan ohjeiden mukaan.

Samaan aikaan olivat Turun kaupungin Eviva-hankkeen edustajat esittelemässä liikunnan monenlaisista mahdollisuuksista Turun alueella.

Lisäksi Kuralan kylämäestä oli perinteisten leikkien edustaja paikalla, joten lapset saivat kokeilla puujalkakävelyä sekä muita perinneleikkejä.

Pallo maaliin

Elävästä musiikista huolehti hienoine rummunsoittoineen ja lauluineen Mama Africa & students -ryhmä. Muut esiintyjät esiintyivät Koroisten maatilalla järjestetyssä kyläjuhlassa, joten ohjasimme kuulijoita sinne. Musiikista tuli paljon positiivista palautetta ja se sai ihmiset tulemaan Halisten koulun pihalle.

Halisten alueen niin pienet pojat kuin vähän isommatkin olivat tulleet jalkapalloturnausta varten. Ensin vain kymmenen pojan porukka oli aloittamassa, mutta pian poikia olikin yli neljäkymmentä.

Ensin pelasivat pienet ja isot po-

jat sekajoukkueissa isolla kentällä. Sitten vähän vanhemmat pelasivat monikansallisen ottelun hyvissä merkeissä. Pienemmät pojat, joita oli yli pari kymmentä, jaettiin neljään joukkueeseen ja he pelasivat turnauksen pienellä kentällä. Turnauksesta he saivat kiitokseksi Vakuutusyhtiö Tapiolan lahjoittamat heijastimet.

Sunnuntaina oli vielä Turun urheiluliiton järjestämä tempurata, johon osallistui paljon perheen pienimpiä aurinkoisessa säässä. Valittavana oli pallottelua, esteiden ylitystä, vanteiden pyörytystä ja muita kivoja tempuiluun liittyviä välineitä.

Kokonaisuutena Halisten kaupunginosaviikon järjestäminen oli mukavaa Elämän ehdoilla ry:n ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Kaupunginosaviikon pääte- mana oli yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen ulkona liikkuen sekä erilaisiin kuntoilu- ja taito- ja harrastus- toimintoihin tutustuen. Permakulttuurin ja kaupunkiasumisen hyötykasvien käyttö pihalla oli mielenkiintoista sekä lasten ja vähän vanhempien osallistuminen tapahtumiseen oli mukavaa.

Kiitos kaikille Halisten ja Koroisten kaupunkiosaviikon järjestäjille ja osallistujille.

Hanna Tähtinen
Elämän ehdoilla ry

Tom nautti kaupunginosaviikosta

Tom Tulonen testasi viherpeukaloa Koroisissa, pyöräili ympäri Halisia, pelasi futista ja iloitsi uusista tuttavuuksista.

My experience with Elämän ehdoilla has been fun, educational and also inspiring. I have been doing some garden work at Koroinen alongside with different people from different nations. We have been learning new methods on how to grow and farm our own organic material like fruit and vegetables with the help of compost farming. Everyone who has been participating in these courses in Koroinen has been successful in growing their own food and vegetables. They have been great weather, lot of work to be done and no delay.

Kaupunginosaviikko has been also very successful despite the fact that there was cloudy and rainy weather through out the whole week. We went cycling with a group of people around Halinen during the week with great experience to gain from all of this. After our experience with the cycling

tour during the week we had a football game on the weekend that started with a live performance from a band of friends playing with drums. It was excellent to get everyone in their best of mood before the football game started which had all children of all ages.

It was a very joyfull experience and I hope to see everyone again.

Tom Tulonen

Tom Koroisissa.

Orikedon jätteenpolttolaitoksen toiminta päättyy vuoden lopussa

Vuodesta 1975 toiminnassa ollut Orikedon jätteenpolttolaitoksen toiminta loppuu vuoden 2014 lopussa. Laitos on tuottanut noin 100 gigawattituntia vuodessa, joka vastaa noin viittä prosenttia Turku Energian myymästä kaukolämmöstä.

Turun Seudun Energiantuotanto Oy on jättänyt ympäristöluvan määräyksen no. 26 mukaisesti laitoksen toiminnan lopettamista koskevan lopettamisilmoituksen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle keväällä 2014 johtuen laitoksen ympäristöluvan voimassaolon päätymisestä 31.12.2014.

Turun Seudun Energiantuotanto Oy (TSE) on jätteenpolttolaitoksen ympäristöluvan haltija ja vastaa laitoksen toiminnasta. TSE vastaa myös laitoksen lopettamiseen liittyen laitoksen asianmukaisesta puhdistamisesta ja laitoksella ole-

vien, sen toimintaan liittyvien kemikaalien ja aineiden poisviemisestä laitoksen valmistelemiseksi purkamista varten. Viereinen uudempi hakepolttolaitos jää käyttöön.

Jätteenpolttolaitoksen purkamisesta vastaa Turun kaupunki. Kaupunki on hakenut syksyn 2014 aikana purkamiseen liittyviä lupia ja kilpailuttaa purku-urakoitsijan. Laitoksen purkaminen pyritään aloittamaan keväällä 2015 aikana ja työn on arvioitu kestävän noin kuusi kuukautta. Purusta tiedotetaan vielä erikseen lähialueen asukkaille, kun tarkempi aikataulu selviää.

Laitoksesta on tehty haitta-aineselvitys. Kaikki laitoksesta löytyvät purkumateriaalit, joista löydetään haitta-aineita, kuljetetaan ongelmajätelaitokselle. Haitta-ainevapaa betoni ja rauta kierrätetään ja käyte-

tään uudelleen. Betonia voidaan käyttää esim. teiden ja kenttien pohjana. Turun kaupunki suosii purkumateriaalien uusiokäyttöä, koska se säästää luonnonvaroja ja laskee purkamisen kustannuksia.

Polttolaitoksen päästömittausta on seurattu koko sen toiminnan ajan ja laitosta on saneerattu ja uudistettu vuosien mittaan ympäristöpäästöjen minimoimiseksi. Esimerkiksi laitoksen savukaasut on alusta asti puhdistettu sähkösuodattimilla, jotka poistavat savukaasujen sisältämiä hiukkasia. Vuonna 1995 laitoksen savukaasun puhdistusjärjestelmä uusittiin ja laitokselle asennettiin uusia puhdistuslaitteistoja kalkkimaitopesuri, aktiivihiihiinjektointi ja kangassuotimet. Polttolaitoksen savupiippu on varustettu teräksisillä sisäpiipuilla, joten piipun betoniosi-

en laajempi pilaantuminen on erittäin epätodennäköistä.

Orikedon alueella on tutkittu myös mahdollisten jätteenpolttolaitoksesta vapautuvien metallien kertymistä maaperään. Tutkimusten mukaan laitosaluetta ympäröivillä alueilla ei ole toiminnasta johtuvaa maaperän puhdistustarvetta. Maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioidaan kuitenkin Turun kaupungin toimesta uudelleen, mikäli alueen käyttötarkoitus muuttuu.

Toimitusjohtaja Tapani Bastman, TSE

Turun Seudun Energiantuotanto Oy:n (TSE) omistavat Fortum (49,5%), Turku Energia (39,5%), Raision kaupunki (5%), Kaarinan kaupunki (3%) ja Naantalin kaupunki (3%). TSE:n tehtävänä on huolehtia Turun alueen perusenergian tuotannosta taloudellisesti ja tehokkaasti monipuolisella tuotantokapasiteetilla.

TUOTTO-TAVOITE:

3,25%

ETU ASIAKAS
SUORITTAJALLE

NÄIT OIKEIN.

Mainio tuotto. Ja vain asiakasomistajille.

Olemme tehneet sinua varten uuden tuotteen, Tuotto-osuuden. Tavoittelemme sille tänä vuonna 3,25 % tuottoa*. Sijoitat suoraan omistamasi Osuuspankin pääomaan. Tuotto-osuuden korko ja sen maksaminen riippuvat aina pankin toiminnan tuloksellisuudesta. Kysy lisää Turun Seudun Osuuspankista tai vieraille osoitteessa op.fi/tuotto-osuus.

*Tuottotavoite voi muuttua vuosittain ja tuotto-osuuskien takaisinmaksamiseen sisältyy tiettyjä ehtoja. Tutustu merkintäesitteeseen.

Yhdessä hyvä tulee.

Turun Seudun OP

Vuokra-asuntoja
KOTIKÄYTTÖÖN

Katso vapaat
asunnot: www.tvt.fi

TVT

TVT Asunnot Oy
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Avoinna: ma 10-17, ti-pe 10-16
Vuokraus, puh. (02) 262 4888
www.tvt.fi

ELÄVÄ EKUMENIA

– Turun kristilliset kirkot tutuiksi

Luentosarja Turun työväenopistossa ja luentoihin
liittyvät tutustumiskäynnit seurakuntiin

SYKSY 2014 & KEVÄT 2015

LUENNOT, syksy 2014

- 1. Ekumeeninen liike – aasi, leijona vai etana?**
ma 8.9. klo 17–18.30, Tapani Rantala, rehtori
- 2. Metodismi – ekumeeninen herätysliike**
ma 22.9. klo 17–18.30, Veli Lojonen, pastori
- 3. Pelastusarmeija:**
Soppaa – Saippuaa – Sielunhoitoa
ma 6.10. klo 17–18.30, Juha ja Jaana Jokiniemi,
Pelastusarmeijan kapteenit
- 4. Vapaakirkon vaikutus Turussa**
ma 20.10. klo 17–18.30, Jopi Pietiläinen, pastori
- 5. Sanallisia siveltimenvetoja**
Maariasta ja luterilaisuudesta
ma 3.11. klo 17–18.30, Katri Rinne, kirkkoherra

Opistotalon luentosali, Kaskenkatu 5

**Luentokortti 40 €, kertamaksu 8 €,
tutustumiskäynnit maksuttomia.**

**Vastuulliset järjestäjät Kappelin Ladyt ja
Turun suomenkielinen työväenopisto.**

www.taidekappeli.fi/Elavaekumenia.html

TSJ toivoo

Lisää kierrätystä ja energiahyötykäyttö lähelle

Polttokelpoisen jätteen hyötykäytön kilpailutus alkoi Turun seudulla reilu vuosi sitten.

Runsas vuosi sitten alkanut lounaisen Suomen jätelaitosten yhteinen kilpailutus käsittää hyötykäytön, joten se mahdollistaa myös kierrätyksen painottuvat ratkaisut. Siinä ei rajoitettu, mitä tekniikkaa ja mitä hyötykäyttötapa tarjotaan.

Kilpailutus kahdessa jaksossa

Kaksijaksoisen kilpailutuksen toinen jakso on menossa. Nyt odotetaan tarjouksia, joita ruvetaan nopeasti käsittelemään ja tavoitteena on saada ratkaisut tehtyä tämän vuoden loppuun

mennessä.

– Toivoisimme, että hyötykäyttö olisi jo täällä Turun seudulla, jotta energiaamme ei tarvitsisi viedä muualle, paljastaa yhteyspäällikkö Päivi Mikkola Turun Seudun Jätehuolto Oy:stä.

Uuden hyötykäyttölaitoksen rakentaminen edellyttää pitkää aikaväliä. Siksi päädyttiin kilpailuttamisessakin kahteen jaksoon: 2015-2017 ja 2018 eteenpäin. Vuodesta 2018 eteenpäin on mahdollista saada ympäristöluvut ja päästä rakentamaan.

Lyhyen jakson aikana polttokelpoinen jäte kuljetetaan täältä muun muassa Tukholmaan Fortumin laitokselle hyödynnettäväksi. Viroon ei enää jätettä rahdata. Kaksi kolmasosaa

jaetaan ympäri Suomea. Kotimaassa Turun seudun hyötyjätettä kuljetetaan Vantaan uuteen polttolaitokseen ja Riihimäelle Ekokemiin ja Vaasaan.

Kapasiteetti ei riittänyt yhdessäkään yksittäisessä laitoksessa Turun seudun jätteiden hyödyntämiseen. Muualla Suomessa ihmeteltävän jäterallin taustalla on KHO:n päätös Turun Oriokedon (maan edelläkävijälaitoksen) parannetun polttolaitoksen sulkemisesta.

Hinta, laatu ja läheisyys punnitaan

Millä perusteella ratkaisut kilpailutuksessa tehdään?

– Laatuasioiden ja hinnan. Laaturaportti on 20 prosenttia ja hintapainotus 80 prosenttia. Laadussa otetaan

huomioon kierrätysaste ja laitoksen energiatehokkuus. Ne ovat kaksi tärkeintä, tiivistää Mikkola.

Mihin odotetaan jatkossa parannusta?

– Odotamme, että tässä pitkän aikavälin käsittelyssä tulee vielä edullisemmat käsittelyhinnat. Silloin on ison kapasiteetin laitos, nyt viedään moneen, koska yhdestä ei löytynyt kapasiteettia. Nyt on tavallaan käsittelijän markkinat.

Millä kustannustehokkuutta lisäksi, laitos lähellekö jätteiden syntypaikkaa?

– Jo alan lainsäädännössä on läheisyysperiaate.

Onko jo sijoituspaikkoja ehdolla?

– Ympäristövaikutukset on

selvitetty Topinojalla, myös Raision Palovuori on sijoitusvaihtoehto sekä Salon Rouskiksen Korvenmäen jäteasema. Nämä tuntuisivat todennäköisimmiltä.

– En voi spekuloida siltä osin. Tietääkseni sille ei ole haettu lupaa kotitalousjätteiden hyödyntämiseen.

Jussi Nurmi

Onko Naantaliin suunnitella oleva monipolttolaitos mukana?

Turun Seudun Jätehuolto Oy:ssä työskentelee noin 50 henkilöä. Yhteyspäällikkö Päivi Mikkola sanoo nyt töitä tehtävän muun muassa sen eteen, että oman alueen jätteiden energiaa päästäisiin hyödyntämään alueen asukkaiden hyväksi uudessa jätevoimalassa toivottavasti jo 2018.

**LOUNASRAVINTOLA
TURKU
Puutarhakatu 10**

Turun keskustassa avattu uusi lounasravintola. Avoinna arkisin klo 10.00 - 17.00
Runsas noutopöydän lisäksi myös Kebab annoksia
TERVETULOA LOUNAALLE

**WIKLUNDIN
APTEEKKI**

Maarian Myllyojalla Tapahtuu
c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalantie 374, 20460 TURKU
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää Ruusuportti ry
Tervetuloa

Wc-, käsi- ja muut pehmpaperit, henkilöhygieniatuotteet.
Kaikki siivousaineet – ja välineet.
Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.
Papyrus Supplies Oy
Oriekedonkatu 23, 20380 TURKU
02 2510 231
Avoinna ark. 7.30–16.30

**PAPYRUS
SUPPLIES**
Tukku- ja vähittäismyymälä
www.siistipiste.fi

**Turun
KOTIPESULA**
Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula
Ruunikkokatu 3
Oriekedon postin vieressä
Puh. 02 238 7799
www.turunkotipesula.fi
kari.karpelin@turunkotipesula.fi
• Nopeasti
• Edullisesti
• Vaivattomasti
Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

Koroistenkaaren asemakaavamuutos

Arvonäkökulmat risteävät

Jätteenpolttolaitoksen ja islamilaisen yhdyskunnan rakennuksen sijoittuminen kaavaluonnoksessa.

Koroistenkaaren muutos-
suunnitelmat vaikutta-
vavat koko seudun raken-
teeseen. Mirja-Riitta Salo
on paneutunut asemakaa-
vamuutoksen etenemiseen
ja ongelmakohtiin.

Turun kaupunki esittelee vuosittaisessa kaavoituskatsauksessa ajankohtaiset merkittävät kaavahankkeet ja liikennesuunnitelmat. Kaavoituspäällikkö **Christina Hovin** mukaan asemakaavoituskohteet ovat pääasiassa täydennysrakentamiskohteita palveluiden lähetyvillä.

Koroistenkaaren asemakaavan tavoitteena on tutkia Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamattoman alueen muuttamista liike- ja toimistorakennusten alueeksi. Pääosin kaupungin omistama alue on rakentamaton pelto- ja metsäaluetta. Tarkoituksena on myös selkiyttää alueen ulkoilu- ja virkistysreitistöä.

Kaavalla tutkitaan samalla mahdollisuutta Kaarinan kaupungin puolelle sijoittuvan tuotanto- ja liikerakennusalueen

liittämistä Turun katuverkostoon. Kaavoitusarkkitehtinä toimii **Christiane Eskolin** ja liikennesuunnitteluinsinöörinä **Eero Paavola**.

Osallistumattomat osalliset?

Kaarinan kaupungin kaavoitushanke maa-alueilleen käynnisti Koroistenkaaren asemakaavan valmistelun keväällä 2011. Kaavatyypinä se on vaikutuksiltaan merkittävä asemakaava. Jokaisesta vireillä olevasta kaavasta laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). Suunnitelma on tehty Koroistenkaarelle 30.8.2011.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukana lähetetään osallisille mielipidekysely. Osallisiksi on katsottu alueen ja lähialueen maanomistajat, maanvuokralaiset, käyttäjät, asukkaat ja yritykset, Turkuseura ry, Halisten omakotiyhdistys ry, Turun Pientalojen Keskusjärjestö ry, Varsinais-Suomen kiinteistöyhdistys ry, Turun luonnonsuojeluyhdistys ry, Turun lintutieteellinen yhdistys ry, Turun Suunnistajat ry sekä

lukuisat kaupungin asiantuntijaviranomaiset.

Ympäristö- ja kaavoitusvirasto järjesti yleisen keskustelutilaisuuden Turun kristillisellä opistolla 10.12.2012. Tästä on esitetty laaja selvitys KoroiSet-lehdessä 1-2/2013. Kaavasuunnitelmaan on merkitty tunnuksella YK-1 ”kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue”. Alueelle on varattu tontti Turun islamilaisen yhdyskunnan rakennukselle, joka sijoittuu noin sadan metrin päähän jätteenpolttolaitoksesta (kuva yllä).

Turun kaupunki perustelee vuorovaikutusraportissa 5.12.2013 islamilaisen kulttuurikeskuksen rakentamista sillä, että Halisten asuinalueella asuu paljon maahanmuuttajia. Tiedotustilaisuudessa heitä ei kuitenkaan näkynyt.

Poissaolollaan loistivat myös nuoret ja lapsiperheet. Yleisö koostui alueella toimivista aktiivisista vaikuttajista eli keski-ikäisistä miehistä.

Kiinnostavaa olisi kuulla myös vähemmistöön jääneiden ja jättäytyneiden mielipiteet alueen kaavoitussuunni-

telmista. Turun islamilaisen yhdyskunnan internet-sivuilta ei rakennusasiasta löydy mainintaa.

Tiedotustilaisuudessa kävi siis niin, kuten on tapana käydä; että vain tiedostavat ja muutenkin aktiiviset ihmiset osallistuivat tilaisuuteen. Turun kaupunki on kuitenkin antanut asukkaille vaikutusmahdollisuuden kaavoitusasioihin. Vaikuttaminen vaatii asioihin perehtymistä ja vaivannäköä.

Nähtäväksi jää, miten alueen yhdistysten lausunnot ja mahdolliset valitukset tullaan huomioimaan lopullisessa asemakaavassa. Onko osallisten kuuleminen vain byrokratian vuoksi järjestetty muodollinen tilaisuus, vai onko asukkailla todellisuudessa vaikutusmahdollisuuksia?

Osallisten mielipiteet ja vastineet

Kaavahankkeesta on jätetty valmisteluvaiheen aikana seitsemän kirjallista mielipidettä. Näissä kiinnitetään huomiota pääasiassa kahteen seikkaan: Topinojan ylittävää kuntospolkua ei saisi katkaista ja uskonnollista rakennusta ei tulisi ra-

kentaa alueelle.

Mielipiteisiin on annettu seuraavat vastineet:

1. Kun Koroistenkaaren katualueen jatke aikanaan valmistuu, tulee se katkaisemaan nykyisen kuntospolkuyhteyden. Katualue tulee ylittäväksi suojatien kohdalla. Kuntospolku kokonaisuudessaan muilta osin tulee säilymään yhtenäisenä.

2. Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialueen sijainti puistoalueen ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialueen ja Halisten asuinalueen vieressä on toiminnan sijainnille mahdollinen. Halisten asuinalueella asuu paljon maahanmuuttajia ja tällä seikalla voidaan katsoa olevan kulttuurikeskuksen toiminnan kannalta suotuisa vaikutus.

3. Kaavoituksessa on tiedossa lisääntyvän liikenteen tuomat haittavaikutukset ja haasteet niin kaava-alueella kuin sen lähiympäristössä. Koroistenkaaren kaavan toteutukselle määritellään kaavassa toteuttamis- ja rakentamisjärjestys, jonka avulla lisääntyvän liikenteen tuomat haittavaikutukset pyritään minimoimaan.

Asemakaava etenee vaiheittain

Tämän hetkinen tilanne kaavakäsittelyssä on se, että asemakaavaluonnos on ollut lautakuntakäsittelyssä 17.12.2013. Asemakaavaluonnosta käsitellään lautakunnassa kaavaprosessin luonnosvaiheessa. Luonnos on hyväksytty kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnassa 14.1.2014.

Asemakaavan luonnosvaihetta seuraa ehdotusvaihe. Koroistenkaaren asemakaava luokitellaan vaikutuksiltaan merkittäväksi asemakaavaksi, jolloin sen käsittely etenee tietyntyyppisen kaavan mukaan: valmisteluvaihe, luonnosvaihe, ehdotusvaihe, hyväksymisvaihe ja kaavan voimaantulo.

Kaavaehdotus on lain mukaan asetettava julkisesti nähtäville. Turussa kaavan nähtäville asettamisesta kuulutetaan kaupungin virallisella ilmoitustaululla (Puolalankatu 5), paikallislehdissä (Turun Sanomat, Åbo Underrättelser) sekä internetissä Turun kaupungin sivuilla. Nähtävillä oloaika on 30 päivää. Osallisilla ja kunnan jäsenillä on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta.

Alueen luonto ja museaaliset arvot

Kyseessä on kulttuurisesti ja museaalisesti tärkeä alue, joten kaavoituksessa tulee huomioida nämä arvonäkökohdat. Alueelle on suunnitteilla paljon uutta infrastruktuuria ja rakentaminen tulee peruuttamattomasti muuttamaan ympäristöä.

Kaavoitusalueella on tehty luontoselvitys 2012. Alueen arvokkainta luontoa ovat uhanalainen ketokaistale ja metsälakikohteet. Alueella on monipuolisesti erilaista luontoa; peltoa, kangasmetsää, sekapuustoa, männikköä, kuusikkoa, lehtometsää ja ketoa. Alueella tavataan keltamataraa, joka on luokiteltu uhanalaiseksi vaarantuneeksi lajiksi, mutta lajia esiintyy vielä Varsinais-Suomessa yleisesti.

Alueella havaittiin useaan otteeseen ruokailevia pohjanlepakoita. Havaintoja tehtiin myös rauhoitetuista sammakoista, jotka olivat tavallisia alueen kosteissa osissa ja saattavat liikkua laajallakin alueella. Kyykäärmeitä havaittiin runsaasti. Alueella on eri perhoslajeja, kuten neitoperhonen ja nokkosperhonen.

Alueen linnustoon ei kuulu uhanalaisia lajeja, mutta kolme silmälläpidettävää lajia esiintyy. Nämä lajit ovat käenpiika, niittykirvinen ja sirittäjä. Euroopan unionin lintudirektiivin mukaisista lajeista alueella on vuosittaisia havaintoja pesivistä ruisrääkistä. Muuttoaikoina alueella lepäilee, ruokailee ja liikkuu paljon muuttolintuja. Alueella on tavattu myös saalistuslentoilla olevia kana- ja varpushaukkoja.

Turun museokeskus teki alueella arkeologisen inventoinnin 2012. Aikaisemmissa tutkimuksissa on löydetty etenkin kivikautisia asuinpaikkoja, jotka sijaitsevat lähekkäin Topinojan pohjoispuolella peltojen yläosissa ja

metsäalueiden reunoissa. Eteläpuolelta alueelta tunnetaan yksi kuppikallio, jota on arveltu rautakautiseksi. Kenttätöissä löydettiin uusi kuppikivihohde sekä havaittiin ajoittamaton pieni noen värjäämä maa-alue.

Herkin alue on Kotirinteen asuinpaikka, jonka alaosat ulottuvat rakennettavaksi merkityn alueen tuntumaan. Kotirinteen merkitystä korostaa se, että paikalta on löydetty Suomen vanhin tunnettu ohranjyvä noin 4000 vuoden takaa.

Liikennemäärien kasvu huolenaiheena

Koroistenkaaren ”puhkaiseminen” ja liikenteen ohjaaminen suoraan Topinojan liittymästä Koroisiin ja Röntämäkeen ja sitä kautta Markulantielle tulevat lisäämään liikennemääriä merkittävästi. Tämä tulee vaikuttamaan muun muassa melutasoon, ilmansaasteiden lisääntymiseen ja siten ihmisten viihtyvyyteen alueella.

On kiinnostavaa pohtia liikenteen, infrastruktuurin ja rakennusten vaikutuksia kulttuurimaiseman muuttamiseen. Muutoksen avulla voi myös miettiä, minkälainen on meidän aikamme urbaani kulttuurimaisema.

Muuttuuko ympäristömme yhä enemmän liikenteenkatoiseksi ja rauhattomaksi? Jääkö meille rauhoitettava äänimaailmaa rentouttamaan aistejamme, vai tunkeutuuko kiireinen elämänrytmimme myös sinne?

Hyvin kuvaavaa on, että Suomen Mielenterveysseura on kokenut tarpeelliseksi tuottaa virtuaalisia metsäkävelyjä.

Uhkaako ilmanlaatu terveyttä?

Oriekedolla on jätteenpolttolaitoksen ympäristölupavelvoitteiden vuoksi

ilmanlaadun mittausasema, jonka toiminta alkoi 1.2.2008. Rikkidioksidin, typpidioksidin, hiukkasmaan, otsonin, hiilimonoksidin ja hai-sevien rikkijyhdisteiden pitoisuudet saadaan tällä hetkellä mitattua reaaliaikaisesti.

Tarkastelin kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan pöytäkirjoista Oriekedon ilmanlaadun mittausaseman tuloksia. Ongelmana alueella vaikuttaa olevan typpi- ja rikkidioksidipitoisuuksien nousu ohjearvoja korkeammiksi.

Rikkidioksidi (SO₂) on hapan kaasu, joka on haitallista sekä ihmisten terveydelle että ekosysteemeille. Rikkidioksidia pääsee ilmaan rikkipitoisten polttoaineiden palamisessa energiantuotannossa sekä teollisuusprosesseissa.

Typpidioksidi (NO₂) on hengitysteiden ärsytystä aiheuttava kaasu, ekosysteemeihin päädyttyään se puolestaan aiheuttaa rehevöitymistä ja happamoitumista. Typpidioksidi on osallisena myös toisen ilmansaasteen, otsonin, muodostumisessa. Typpidioksidia pääsee ilmaan kaikessa palamisessa.

Suomessa typpidioksidin kokonaispäästöstä noin 65 % tulee energiantuotannosta ja teollisuusprosesseista ja loput 35 % liikenteestä. Kaupunkien ilmanlaatuun liikenteellä on päästöosuuttaan suurempi vaikutus, koska liikenteen päästö tapahtuu maanpinnan tasolle suoraan hengitysilmaan.

Hengitettäväksi hiukkasiksi (PM₁₀) kutsutaan halkaisijaltaan alle 10 mikrometrin (µm) hiukkasia. Tämän kokoiset hiukkaset kulkevat hengitysilman mukana ihmisen keuhkoputkiin asti. Hiukkasiin voi olla sitoutuneena myös esimerkiksi hai-

tallisia raskasmetalleja tai hiilivetyjä. Hiukkasten terveysvaikutuksista tiedetään vielä liian vähän.

Jätteenpolton kysymys

Oriekedon jätteenpolttolaitoksen nykyinen omistaja Turun Seudun Energiantuotanto Oy (TSE) on selvittänyt mahdollisuutta anoa jatkoa laitoksen ympäristöluvalle, joka umpeutuu kuluvan vuoden lopussa. TSE:n toimitusjohtaja **Tapani Bastmanin** mukaan juridisia esteitä hakemiselle ei ole, vaikka aluehallintovirasto rajasi ympäristöluvan kestävänsä vain vuoden 2014 loppuun saakka, kun hakemuksessa toimintaa olisi haluttu jatkaa vuoden 2017 loppuun saakka. Vaasan hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus (KHO) hylkäsivät luvasta tehdyt valitukset ja pitivät rajauksen voimassa.

Tuorein tieto on, että Turun Seudun Energiantuotanto Oy:n (TSE) varsinaisen yhtiökokous on 14.4.2014 pidetyssä kokouksessa päättänyt uuden monipolttolaitoksen rakentamisesta.

TSE:n hallituksen puheenjohtaja **Ilkka Kanerva** (kok.) ilmoitti, että yhtiö käynnistää Naantalin monipolttolaitoksen rakentamisen. Investointi toteutetaan siten, että uusi laitos otetaan käyttöön syksyllä 2017. Investointia edeltävät valmistelevat työt alkavat kesällä 2014 ja varsinaiset rakennustyöt pääsevät käyntiin keväällä 2015.

Teksti ja kuvat: Mirja-Riitta Salo

Lisätietoja kaavoitusasioista: www.turku.fi -> Kaupunkisuunnittelu ja ympäristö

Oriekedon ilmanlaadun mittaustulokset viiden kuukauden ajalta:

- Lokakuussa 2013 hengitysilmän laatu oli yleisimmin tyydyttävä ja huonoimmillaan välttävä.
- Marraskuussa 2013 hengitysilmän laatu oli yleisimmin hyvä ja huonoimmillaan välttävä.
- Joulukuussa 2013 hengitysilmän laatu oli yleisimmin hyvä ja huonoimmillaan välttävä.
- Tammikuussa 2014 hengitysilmän laatu oli yleisimmin hyvä ja huonoimmillaan huono.
- Helmikuussa 2014 hengitysilmän laatu oli yleisimmin tyydyttävä ja huonoimmillaan välttävä.

Nordea Pankki Suomi Oy

Nordean asiakkaille kotivakuutus -15% ensimmäiseksi vuodeksi!

Nordeasta myös vakuutukset kaikenlaisten päivien varalle.

Nordea Vakuutukset tarjoavat sinulle suojaa pahan päivän varalle ja rauhaa nauttia hyvistä päivistä. Saat juuri sinulle mitoitettua vakuutusturvaa. Hyödyt myös pankki- ja vakuutusasioidesi keskittämistä.

Tutustu vahinko- ja henkilövakuutuksiin osoitteessa nordea.fi/vakuutukset

Nordea Vakuutus myöntäjänä ovat If Vahinkovakuutusyhtiö Oy ja Nordea Henkivakuutus Suomi Oy, joiden asiamehenä Nordea Pankki Suomi Oy toimii.

Teemme sen mahdolliseksi

0200 3000
nordea.fi

Sveiz ympäristö SITA

OMA LOKERO POLTTO-KELPOISELLE JÄTTEELLE!

VASTUUTA YMPÄRISTÖSTÄ VAIVATTOMASTI!

LAJITTELE JÄTTEET HELPOSTI KOTIPIHASSASI!

NELILOKEROISEN QUATTROSELECT-JÄTEASTIAN AVULLA KIERRÄTÄT TEHOKKAASTI KAIKKI KOTITALOUTESI JÄTTEET.

SITA Finland tarjoaa sinulle Suomen edistyneimmän kierrätysmahdollisuuden **omalla pihallasi**.

QuattroSelect on omakoti- ja rivitaloille sekä pienyrityksille tarkoitettu, 370-litrainen **nelilokeroinen jätteastia**, jonka avulla kierrätät keräyskartongin, -lasin ja -metallin sekä polttokelpoisen jätteen.

Palvelualue: Turku, Kaarina, Lieto ja Rusko.

LAJITTELEMALLA:

- kierrätät samalla kertaa kaikki kotitaloutesi jätteet
- vähennät kasvihuonepäästöjä
- säästät luonnonvaroja.

QuattroSelect-astiaan kerätään vain hyötyjätteitä (ei polttokelpoista jätettä) Raisiossa, Naantalissa, Maskussa ja Nousiaisissa.

LISÄTIETOJA • asiakaspalvelu@sita.fi puhelin 010 5400 • WWW.SITA.FI

Palvellaanko Sinua nykyisessä pankissasi?

Entä arvostatko pysyvyyttä ja läheistä palvelua?

Me teemme niin. Tule kokemaan tämä itse.

- Palvelemme asiakkaitamme myös kassapalveluissa koko aukioloajan.
- Meidät tavoitat henkilökohtaisista puhelinnumeroista.
- Siirrämme asiakkuutesi meille vaivattomasti valtakirjalla.

POP Pankki

Lieto, Hyvättyläntie 10, puh. 02-4711 400
Piikkiö, Hadvalantie 10, puh. 020 774 9880
Turku, Kauppiaskatu 9, puh. 02-4711 470
www.poppankki.fi

terveydeksi!

Kirjoittaja on Rääntämäessä asuva lääkäri ja tietokirjailija.

Kunnallispoliitikko katselee Ciceron peiliin

Robert Harris kertoo kirjassaan Imperiumi (Otava 2007) roomalaisesta poliitikosta ja lakimiehestä **Cicerosta**. Ciceron nimi juontuu sanasta cicer, joka tarkoittaa kikkhernettä. Hän valitsi tällaisen nimen, koska uskoi, että epätavallisesta nimestä on hyötyä politiikassa. On virkistävää havaita millaisia yhtäläisyyksiä kirjan Ciceron ajatuksilla (*kursivoitu*) on omiin kokemuksiini.

En usko että oli yhtään tukijaa, jonka kättä Cicero ei olisi puristanut, ja johon hän ei olisi luonut hetken kestävästä yhteyttä, tarpeeksi pitkää, jotta toinen tunsi, että hänet oli erityisesti huomioitu muiden joukosta.

Jotkut poliitikot tervehtivät kaikkia vastaan tulijoita. Niin on parempi kuin jättää tervehtimättä. Omalla kohdallani tämä neuvo on ongelmallinen. Jotkut vastaan tulijat eivät pidä siitä, että lääkäri tervehtii häntä julkisella paikalla. Sivustaseuraajat voivat nimittäin jäädä sellaiseen luuloon, että hän on ollut juuri tuon lääkärin potilaana. Siksi olen aikalailla ujo tervehtimään.

Jos on pakko tehdä jotakin epäsuosittua, sen voi saman tien tiedä täydestä sydäimestä, sillä arkailemalla ei politiikassa saavuteta arvostusta.

Politiikassa sanotaan, että parempi iso kertameteli kuin jatkuva rutina. Vaikeat päätökset kannattaa tehdä kerralla, eikä pitkittää niitä. Jotkut valtionvarainministerit ovat saaneet arvostusta olemalla tiukkoja. Vaikka Turun kunnallispolitiikassa on pyritty ryhmien väliseen sopimukseen, se ei ole läheskään yhtä tiukka kuin valtakunnanpolitiikan hallitussojimus eikä sopimuksen kaatumisen johda uusiin vaaleihin. Siksi epäsuosittujen päätösten tekeminen kuntapolitiikassa on vaikeampaa.

Politiikkaan liittyy erikoinen ilmiö: silloin kun ihminen on fyysisesti lähinnä sen lähde, hän on usein vähiten selvillä siitä, mitä todella on tekeillä.

Hyvä esimerkki on Turussa elokuussa 2014 käyty koulujen lakkautuskeskustelu. Vaikka edellisen kauden valtuustoryhmien välisessä

sopimuksessa ja vielä kesäkuussa 2014 hyväksytyssä strategiassa ryhmät sitoutuivat ylläpitämään alimpien luokkien lähikouluja, joku virkamies oli mennyt ja ehdottanut näitä kouluja lakkautettavien listalle. Vaikka koulujen nimet otettiin pois listalta ennen valtuustokäsittelyä, vahinko oli jo syntynyt. Tuhannet kaupunkilaiset huolestuivat turhaan.

Yleensä hän vallassa on pohjimmiltaan kyse siitä, että pitää valita yhtä epämiellyttävien vaihtoehtojen välillä – ja hän huomasi sen varsin karvaaksi.

Säästöpainneissa poliitikkojen pitää kuitenkin löytää sellaiset ratkaisut, että rahat riittävät eikä velkaa lisätä tulevien polvien maksettaviksi. Runsaan viiden vuoden luottamushenkilöurani aikana olen oppinut arvostamaan vastuunkantajia ja ihmettelemään populistia, joilla on mielipiteitä mutta ei ratkaisuja.

Joskus politiikassa tulee eteen umpikuja, ja silloin paras neuvo on aloittaa tappelu. Se

kannattaa aloittaa, vaikkei tietäisikään kuinka sen aikoo voittaa, sillä vasta kun kamppailu on käynnissä ja asiat liikkeessä, on toivoo löytää ulospääsytie.

Aika ajoin tulee eteen ehdotuksia, jotka ovat läpinäkyviä provokaatioita. Kuntalaisten on hyvä tietää, että tällaistakin toimintatapaa saatetaan käyttää, kun poliitikko tai puolue on hukassa.

Kuinka mitätön kasa tuhkaa useimmista poliittisista urista jääkään jäljelle, kun niitä todella pysähtyy tarkastelemaan.

Luottamushenkilönä olen oppinut, että asiat ovat harvoin yksinkertaisia. Mustavalkoiset näkemykseni politiikan teosta ovat lähes tyystin muuttuneet. Harva poliitikko voi sanoa, että on yksin saanut jotain aikaan tai enemmän hyötynyt toiminnastaan. Valtaosa tuntemistani kunnallispoliitikoista uhraa omaa aikaansa yhteisten asioiden hoitamiseksi.

Pentti Huovinen

katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen halislainen ja asunut täällä 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamalla.

Kokemuksia ukkosesta

Puheenaiheet, kesän puolivälin jälkeen, ovat olleet lähinnä lämpimän puolella. Juhannuksen aikoihin pyysimme talonmiestä laittamaan lämmitystä asuntoomme. Nyt ei enää moista toivomusta ole tarvinnut esittää. Hellettä on riittänyt, lähes ennätykseen asti.

Ukkonenkin on vierailut ja saanut aikaan vahinkoakin. Ukkonen on luonnonmahti, joka pakostakin muuttaa mielen aprikoivaksi. Tuleeko ihan kohdalle vai meneekö ohitse?

Ukkosia seuraavat sateet ja usein myös rakeet. Yhden raekuuron, jostain neljäkymmentäluvun loppupuolelta, muistan elävästi.

Raekuurossa satoi kananmunan kokoisia rakeita. Raekuuro kulki Nummenmäen suunnalta yli Halisten ja Koroisten. Silloin särkyivät kasvihuoneiden ja kasvilavojen lasit. Tuon raekuuron mentyä näkymä Koroisten kasvihuoneille oli kuin variksia olisi istunut kasvihuoneen päällä, kun rikkinen lasit näkyivät mustina aukkoina Halisiin. Siitä nuo ”varikset”.

Meidän kotimökkimme huopakattoonkin tuli reikiä, ja huopa jouduttiin osittain uusimaan. Joskus myöhemmin olen ollut isojen rakeiden sateessa, mutta niin suuria rakeita en ole nähnyt kuin silloin.

Vähän tuosta arvaamattomasta ukkosesta. Halisissa sattui kerran niin, että vaimoni

työskennellessä työpöydän ääressä ukonilmaamalla hänen käsiensä yli meni sininen valoilmio. Se tuntui tulevan keittiön pistorasiasta kadoten olohuoneen pistorasiaan. Välähdys oli tietysti nopea, mutta säikäytti todella. Silloin särkyi myös saunan lattia- lämmityksen säätökytkin.

Itselleni ehkä kaikkein voimakkain kokemus ukkosesta tapahtui Lapissa.

Olin ryhmän kanssa vaelluksella, kun havaitsin jostain luoteen suunnalta nousevan ukkosen. Olimme Jerstivaaran laella, ”paljakalla”, jossa oli turha hakea mistään suojaa. Oli vain paljasta lakea ja ukkospilvi sen kuin vain lähestyi. Tuolla hetkellä mielen valtasi kolkko avuttomuuden tunne.

Vähitellen ukkonen meidät siinä tavoitti. Vedimme sateensuojia päällemme ja siinä sitten istuimme ja kastuimme. Sanoin vaeltajakavereille, että nyt lienee viisasta, että kaadetaan rinkat nurin. Ajattelin, että rinkkojen raudat saattaisivat toimia johtimina, jos olisivat olleet pystyssä, maaston korkeimpina kohtina.

En tiedä, oliko se tyhmää vai viisasta, mutta kun on vastuussa ryhmästä, tekee kaiken mahdollisen turvallisuuden vuoksi, minkä vain vähäinen järkikulta sanelee parhaaksi tehdä.

Aulis Katajamäki

Tervetuloa jätekeskukseen!

Topinojan jätekeskus vastaanottaa siivouksen ja remontoinnin jätteitä joka arkipäivä sekä syyskuussa myös lauantaina 27.9. klo 10-15. Tervetuloa asioimaan!

- sähkölaitteet, vaaralliset jätteet, metalliromu, pienet puhtaat maa-kuormat sekä risut ja kannot vastaanotetaan kotitalouksilta maksutta
- **PUUJÄTE** käsitelty ja käsittelemätön 8 e/m³
- **SANITEETTIPOSLIINI** lavuaarit 5 e/kpl, wc-tuolit 10 e/kpl
- **HUONEKALUT** 11 e/kpl • **PUHDAS MUOVI** 15 e/m³
- **BETONI JA TIILIJÄTE** 15 e/ m³ • **KAAKELIT JA LAATAT** 34 e/m³
- **POLTTOKELPOINEN JÄTE** 25 e/m³ • **KIPSILEVY** 34 e/m³
- **LOPPUSIJOTETTAVA KAATOPAIKKAJÄTE** 34 e/m³

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkatu 7, Turku - Avoinna arkisin klo 6.30–21.00 sekä lauantaina 27.9. klo 10-15.

Apua oman kodin jätehuoltoon!

Turun Seudun Jätehuolto tarjoaa maksuttomia jäteoppaita ja taloyhtiöihin lisäksi rappulappuja ja jätetilamateriaaleja kuten tarroja ja tauluja omakustannushintaan. Ota yhteyttä niin kerromme lisää!

0200 47470
www.tsj.fi

Syyskauden ohjelmaa Maarian seurakunnassa

MAARIAN KIRKKO Maunu Tavastin katu 2

Messu joka sunnuntai klo 10
Partiolaisten nuotiomessu 6.12. klo 13

MAARIAN PAPPILA Sorolaisenkatu 4

Maanantaisin klo 9–11 Perhekerho
Tiistaisin klo 10–12 Juttutupa

HALISTEN SRK-KOTI Gregorius IX:n tie 8

Ke 1.10., 5.11. ja 3.12. klo 17.30–19
Kaakaopöyhäkoulu
Keskiviikkoisin (paritt. vkot) klo 18–20

Kaikille avoin raamattu- ja rukousryhmä. Pohdimme yhdessä Markuksen evankeliumia. Mahdollisuus sielunhoitoon, rukoukseen ja mukavaan yhdessäoloon kahvin ja pullan kera. Pastori Mikko Laurén.

RAUNISTULAN SRK-TALO Murtomaantie 12

Joka kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona (1.10., 5.11. ja 3.12.) klo 13 Omaishoitajat

Tiistaisin (paritt. viikot) klo 13 Päiväpiiri
Keskiviikkoisin klo 13 Pappi paikalla, Laurén

Maarian seurakunnan Krito-ryhmä Raunistulan srk-kodilla. Materiaali: Matka valoon, kriisistä voi toipua (Halttunen & Tähtinen, 2014). Ryhmä kokoontuu yht. 7 kertaa tiistai-iltoihin klo 18, alkaen 7.10. Ennakkoilmoittautuminen ja lisätiedot 30.9. mennessä: diakoniatyöntekijä Sonja Lamppu ti ja to klo 10–11 p. 040 3417 152 tai sonja.lamppu@evl.fi.

VIREÄT NUOREKKAAT ELÄKELÄISET

Ke 15.10. klo 12 Tutustuminen Eku-meeniseen taidekappeliin (Seiskarinkatu 35) ja sen jälkeen lounas Meri-Karinnassa yht. 12€. Mennään omin kyydein

tai linja-autolla. Ilm. 9.10. mennessä.

Ke 12.11. klo 12.15 Ravintola Aninkainen & Palvetutalo Wilen. Kello 12.15 Lounas ravintola Aninkainen (Aninkaisentienkatu 7, portaat ylös). Hinta n. 10 €. Kello 13.30 Tutustuminen Ukkokotiin eli Palvelutalo Wilen + kaffet. Ilm. 6.11. mennessä.

Pe 5.12. klo 11 Puurojuhlat Maarian pappilassa. Ilm. 27.11. mennessä.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset Vireiden eläkeläisten tapahtumiin Raunistulan diakoniatöimistöön tiistaisin ja torstaisin klo 10–11, p. 040 341 7452 tai Ulla V. p. 040 341 7495

DIAKONIARUOKAILUT

Runosmäen nuorisotalo "Ruokakello", Piiparinpolku 13: Ruokakassien jako to klo 10.

Haliskahvila, Kardinaalinkatu 3A, kellarikerros: Ruokakassien jako joka ti ja to klo 12.

Jesari, Jäkärilän puistokatu 20: Ruokakassien jako pe klo 12.30.

Halisten sunnuntailounas Halisten srk-kodissa, Gregorius IX:n tie 8. Lounas tarjolla 5.10., 2.11. ja 30.11. klo 12–13.

*Muutokset mahdollisia.
Lisää seurakunnan toiminnasta löydät
Kirkko ja me -lehdestä sekä
www.maarianseurakunta.fi.*

YY

CAA

KOO

NEE

Lokerot:
keräyskartonki
keräyspaperi
lasi ja pienmetalli
pakkausmuovi

**LAJITTELU
KÄY HELPOSTI
KUIN YHTEENLASKU.**

Nelilokero on oma keräyspiste kotipihallasi. Unohda jätteiden turhat välikarastoinnit ja lajittele ne suoraan nelilokeroiseen astiaan!

Tyhjennyksen hoitaa nelilokeroinen erikoisauto, joka pitää jätteet erillään ja kuljettaa ne hyötykäyttöön. Kun vaihdat Nelilokeroon, saat näppärän kierrätyspisteen ja teet ympäristölle palveluksen.

Kysy lisää asiakaspalvelustamme ja tee tilaus!

www.nelilokero.fi
010 636 6080

www.lassila-tikanoja.fi

► JÄTEHUOLTO JA KIERRÄTYS ► KIINTEISTÖHUOLTO JA -TEKNIikka ► SIIVOUS JA TUKIPALVELUT
► VIEMÄRIHUOLTO ► VAHINKOSANEERAUS ► PROSESSIPUHDISTUS ► YMPÄRISTÖRAKENTAMINEN

Kuralan Kylämäen syksy 2014

Kahvila Omena ja Kaneli

Avoinna ti 11-18, ke-pe 11-15, la-su 11-17 sekä tapahtumien aikaan.

Syysloma 16.-17.10.

Syysisiä leikkejä ja arkiaskareita to-pe klo 11-16.

Kätkösuunnistusta Kuralassa

Tulkitse karttaa ja seuraa vihjeitä! Uusittu kätkösuunnistusrata Kylämäen maastossa lokakuun loppuun asti.

Taitotiistai 9.9.-9.12.

Vapaa pääsy kaikenikäisille joka tiistai Kuralan kokeiluvertaalla klo 13-17.30. Teemat: lokakuussa "Räsyjä ja tilkkuja", marraskuussa "Fiksaa! Korjaa ja kunnosta!", joulukuussa "Jouluvaikeudet".

Perinneliikuntakontti 6.9.-4.10.

Veikeitä perinneliikkeitä kaikenikäisille lauantaisin klo 12-15. Vapaa pääsy!

Ompeluseura 15.9.-8.12.

Tule oppimaan ja jakamaan perinteisiä käsityötaitoja parillisten viikkojen ma klo 17.30-20. Syyskausi 30e/henkilö.

Pikkumusta 8.9.-15.12.

Valmista unelmiesi pikkumusta ennen juhla-aikaa! Parittomien viikkojen ma klo 17.30-20. Syyskausi 30e/henkilö + materiaalit.

Langasta vaatteen 8.10.-10.12.

Miten valmistuu uniikki vaate itse kudotusta kankaasta? Ke klo 14-16.30. Syyskausi 30e/henkilö + materiaalit.

Räsyjä ja tilkkuja: työpajaviikonloppu kaikenikäisille 18.-19.10

Syysloman koko perheen työpajaviikonloppu, askartelua räsyistä ja tilkuista la-su klo 12-16. Materiaalimaksu 5e/päivä/henkilö.

Arjen muistoja - muistelupiirit

Asiantunteva alustaja johdattaa päivän aiheeseen ja kahvitte-lun lomassa pääsee jakamaan omia muistojaan. Vapaa pääsy! Nummen kirjastossa ja Kuralan Kylämäessä joka toinen tiistai klo 14-16.

14.10. Nummen kirjasto: Liikenne ja liikkuminen

28.10. Kuralan Kylämäki, Iso-Kohmon talo: Arjen ja juhlan kotityöt

11.11. Nummen kirjasto: Rakkaat naapurit

25.11. Kuralan Kylämäki, Iso-Kohmon talo: Sairastaminen ja kotisairaanhoido

Veikeät lelut ja klassikkopelit -puutyökurssi 16.9.-4.11.

Tee itse vauhdikas fortuna, vekkuli läpsyankka, keinuhevonen tai napakka ritsa. Ohjattu puutyökurssi rennossa hengessä ti klo 16.30-18.30, yli 10-vuotiaille. Kurssimaksu 30e/hlö (sis. materiaalit kahteen leluun/peliin, lisätöistä erillinen materiaalimaksu).

Tee itse kotikosmetiikkaa -viikonloppukurssi 15.-16.11.

Viikonloppukurssilla tehdään itse kotikosmetiikkaa luonnollisista raaka-aineista. Tule valmistamaan ekologiset hemmottelutuotteet itselle tai lahjaksi. Samalla voit koristella tuotteille persoonalliset säilytyspakkaukset. La-su klo 12-15. Kurssimaksu 25e/hlö (sis. materiaalit). Yli 15-vuotiaille.

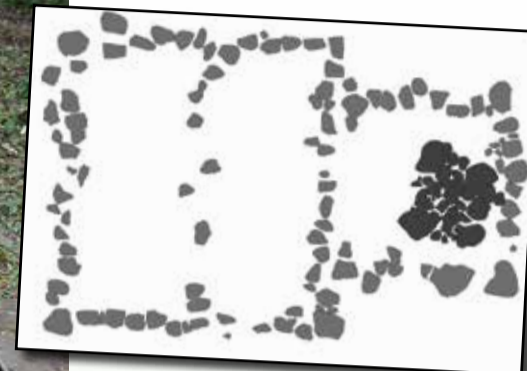
Ilmoittaudu kursseille osoitteessa turku.fi/kuralankylamäki
Tervetuloa Kylämäkeen, Jaanintie 45, 20540 Turku.
Puh. (02) 2620420

Suomen vanhinta kirkonpohjaa kaivamassa Ravattulan Ristimäessä

Halislainen Ann-Christin Antell osallistui vapaaehtoisena Suomen vanhimman löydetyn kirkon tutkimukseen. Hän kuvaa innostavia kaivauksia – joita tehdessä selkä huusi armoa jo kahden tunnin päästä.

Pohjapiirros kirkon kivijalasta. Vasemmalla eli lännessä on sijainnut kooltaan noin 6 x 6 m kirkkosali ja tämän itäpuolella pienempi kuori-huone, jonka itäpäädyssä on ollut alttaripöytä. Rakennuksen pituus on ollut noin 9,5 metriä.

Arkeologian opiskelijat kaivavat ohjaajansa johdolla esiin Suomen vanhimman tunnetun kirkon jäänteitä Ravattulan Ristimäessä. Mullan seassa vilahtelee vaalea peitekangas, jolla kaivausten päätyttyä suojataan arvokas alue.

Turun yliopiston arkeologian laitos on tutkinut vuodesta 2010 Ravattulan Ristimäessä varhaiskeskiaikaista ruumiskalmistoa, joka ajoittuu noin 1100–1200-luvuille. Alue sijaitsee Kaarinan puolella, noin 300 metriä Turun ja Halisten rajalta pohjoiseen.

Viime kesänä 2013 hautausten keskeltä tehtiin yllättävä löytö, kristillisen kappelin jäännökset, jotka osoittautuivat tutkimuksissa Suomen vanhimiksi.

Aurajokilaaksossa on runsaasti muinaisjäännöksiä

Kaivausjohtaja **Juha Ruohonen** kirjoitti kaivauksista viime syksynä Koroiset-lehteen ja löydöstä uutisoitiin monessa tiedotusvälineessä. Löydön merkittävyyden lisäksi uutisoitiin tutkimusrahan vähyydestä.

Koroisten niemeltä yläjuoksulle päin on runsaasti muinaisjäännöksiä. Asumme erittäin mielenkiintoisella alueella. Joen molemmin puolin on löydetty rautakautisia polttokenttäkalmistoa, kuppikiviä, jotka olivat mahdollisesti uhrikiviä, myöhäisrautakautisia ruumiskalmistoa, rautakautisia asuinpaikkoja, Koroisten niemen piispanlinnoitus jne. Ristimäki on mielenkiintoinen lisä tässä kokonaisuudessa.

Olen koulutukseltani arkeologi ja asun Halisissa. Otin yhteyttä kaivausjohtaja Ruohoseen ja tarjosin apuani va-

paahtoisena kaivajana viikoksi Ristimäelle. Jos voisin tällä pienellä panoksella auttaa kaivaustyötä eteenpäin.

Kirkkomaan kiviainan metsästys

Aloitin kaivaukset elokuun ensimmäisellä viikolla. Mukana oli myös kahdeksan muuta kaivajaa, jotka olivat arkeologian kolmannen vuoden opiskelijoita ja kaivaneet paikalla jo edellisena vuonna.

Ristimäki sijaitsee peltojen keskellä metsäsaarkeessa, jossa kasvaa paljon lehtipuita. Ruohonen kertoi, että ensimmäisellä viikolla kaivaisimme kaksi noin kymmenen metrin pituista ja metrin levyistä koeojaa, jotka halkaisivat alueen pohjoiseen ja länteen. Tällä tavoin selvitetäisiin, kuinka laajalle haudat on kaivettu ja löytäisimmekö kalmistoa kiertäneen kiviainan toisen laidan.

Koeoja oli merkitty paaluun maahan ja pintakorkeudet oli mitattu ja piirretty karttaan. Aloitimme pintaturpeen poistolla, joka tehdään lapiolla.

Lämpöä oli ensimmäisenä päivänä 30 astetta, onneksi puut varjostivat hieman, joten varjossa oli noin 28 astetta.

Olen ollut viimeksi kaivauksilla 16 vuotta sitten ja sen jälkeen tehnyt istumatyötä, joten kahden tunnin rehkimisen jälkeen selkä alkoi huutaa armoa. Lisäksi maassa kulki ristiinrastiin puiden juuria, joita

vastaan taistelimme oksaksilla. Paksuja juuria vastaan taistelu vaati voimia varsinkin tuollaisella helteellä.

Ampiaisten kanssa aterialla

Ensimmäisenä päivänä saimme poistettua pintaturpeet ensimmäisestä koeojasta. Paikalla kävi paljon tiedotusvälineiden edustajia kuvaamassa ja haastattelemassa Ruohosta.

Meille oli tehty taukotila varjoisaan siimekseen. Istuimme puunrunkojen päällä ja yllemme oli levitetty pressu. WC:nä toimi paikalle tuotu vaunu. Ampiaiset ilmestyivät kuin tyhjästä joka kerta, kun söimme eväitä.

Ensimmäisen päivän jälkeen joka paikkaan sattui. En ole vuosikausiin ollut työpäivän jälkeen niin poikki ja likainen. Oli käytettävä juuriharjaa, että sain jalkani puhtaisiksi.

Muurarin lastalla sentti sentiltä

Se viikko, jonka kaivauksilla olin, oli kesän kuumiin helleviikkoihin. Joka päivä lämpömittari näytti melkein 30 astetta.

Työ muuttui onneksi hieman kevyemmäksi, kun päästiin alempiin kerroksiin ja otimme työvälineiksi lastat.

Maata kaivetaan muurarin lastalla kymmenen senttiä kerrallaan. Maa otetaan talteen ämpäriin ja seulotaan ja tarkistetaan, jäikö seulaan löytöjä.

Maa oli hiekkaa, joten sitä oli aika helppo kaivaa, mutta juuria oli edelleen joka paikassa.

Jo toisena päivänä tuli näkyviin kalmistoa kiertäneen kiviainan toinen laita. Lisäksi löytyi palanutta savitiivistettä, rautanuloja, rautakautisen keramiikan palasia ja kvartseja. Hautojen paikat näkyivät tummempana maana vaalean

hiekan keskellä.

Jokaisen tason jälkeä kuvataan ja piirretään. Löydöt kerätään pusseihin ruudittain.

Haikeat hyvästit selkä sökönä

Viikon lopussa olimme saaneet molemmat koeojat auki ja olimme päässeet kaivamaan kaksi tasoa alemmas. Hautojen yläosat olivat vasta siinä vaiheessa näkyvissä, kun minun oli lopetettava ja palattava varsinaiseen leipätyöhöni.

Seuraavalla viikolla kaivauksille saapui 13 uutta arkeologian opiskelijaa, jotka olivat tulossa ensimmäistä kertaa opetuskaivauksille.

Lopetin kaivauksilla hieman haikeana. Siitä ei pääse mihinkään, että arkeologia on todella mielenkiintoista. Toisaalta olin

helpottunut, koska selkäni oli sökö, polviin sattui ja oikea käsi ja olkapää olivat kuin tulossa viikon krahnuttamisen jälkeen.

Kaarinan Ristimäen kaivaukset jatkuvat tänä kesänä todennäköisesti syyskuun loppuun saakka.

Kaivajat ovat olleet kovilla, ensin oli kuuma ja nyt on satanut monta viikkoa putkeen. Nostan hattua heille, he tekevät arvokasta työtä.

Teksti: Ann-Christin Antell
Kuvat: Juha Ruohonen

Tänä kesänä on paljastettu Ristimäen kirkon pohjarakenne kokonaisuudessaan.

Arkeologinen tutkimus on nöyrää ja hidasta työtä. Menneisyys paljastuu sentti sentiltä.